

EISENHOWERIO PALIKIMAS

UŽSIENIO POLITIKOJE BUVO NEMAŽAI SUKLYSTA...

Eisenhowerio laidotu-
vės sutapo su vienu me-
tų šiaurinio Vietnamo
bombardavimo sustab-
dymo sukaktimi ir tai
siūlo idomių sugretini-
mų. Mat, prezidentas
Eisenhoweris 1954 m. ve-
tavo savo Valstybės Sek-
retoriaus J.F. Dulles ir
vyr. štabo viršininko ad-
mirolo Radfordo pasiūly-
mą išimti iš Vietnamo
karą ar tiksliau tariant
pasipriešinti komu-
nistų pastangoms jame
išgalėti. Tas paskatino
prancūzus pasitraukti,
amerikiečius pasiskubin-
ti su karine bei ūkine pa-
galba pietiniam Vietna-
mui ir net užtikrinti jam
talką agresijos atveju,
kas galų gale privedė
prie milžiniškų ameri-
kiečių karinių pajėgų su-
telkimo Pietryčių Azijo-
je.

Dulles galvojo, kad,
jei NATO sąjunga padė-
jo sulaukyti sovietus nuo
išsiviešpatavimo Vakarų
Europoje, panašios są-
lygos kitur — pietryčių
ir vakarinėje Azijoje —
pasieks tą patį tikslą. Da-
bar atrodo, kad tokia
galvosena nebuvo visai
teisinga ir JAV naudina-
ga. Jei ir Europos sau-
gumas galų gale priklaus-
o nuo JAV atominių prana-
šumo, tai vis dėlto čia
esama jėgų, kurios iki
tam tikro laipsnio pačios
galėtų atremti sovietų
spaudimą. Tuo tarpu Azi-
joje situacija buvo kito-
kia. Nė vienas ameri-
kiečių sąjungininkų ne-
stovėjo stipriai ant savo
kojų. Ten buvo lengva su-
kurstyti 'liaudies išvada-
vimo' karus, kur ameri-
kiečiams buvo neįmanoma
panaudoti savo techni-
ninį pranašumą, nes prie-
šas liko nematomas. Be
sovietų paramos šiaurini-
s Vietnamas seniai turė-
tų nusiraminti, tačiau
oficialiai nežinoma jokia
sutartis, kuria sovietai
būtų susirėšę su šiaurės
Vietnamu. Pagaliau, jei
tokia ir būtų, tai faktinės
padėties nepakeistų, nes
negi dėlto pradėsi atomi-
nį karą, kuris galėtų
kaštuoti šimtus milijonų
gyvybių!

Tokioje situacijoje lai-
mi tas, kas turi stipres-
nius nervus ir geriau mo-
ka blefuoti, ypatybės,
kurios yra lengvai priei-
namos totaliniam reži-
mui ir beveik neįmanomos
demokratiniam reži-
mui.

Iš to prašosi išvada,
kad Eisenhoweris nenorė-
damas padėti prancū-
zams Azijoje, bet tik Eu-
ropoje, prisidėjo prie jų
atšalimo NATO sąjun-
gai. Dėl to negalima ste-
bėtis, jei europiečiai ne-
paremia amerikiečių
Vietnamo kare. Juk ameri-
kiečiai jiems pasakė,
vaizdžiai tariant, kad
jų valdymo era užjū-
riuose pasibaigė. Su ta
pačia logika europiečiai
gali pasakyti amerikie-
čiams, kad ir jų val-
dymo gadinė pasibaigė.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Žodžiu, NATO sąjunga
turėjo rūpintis ne tik
saugumu prie Rheino,
bet ir bendra politika
Azijoje ir Afrikoje.

Bet tai lengviau pasa-
kyti, negu padaryti. Bu-
vo aišku, kad kolonializ-
mo gadinė pasibaigė,
kas, žinoma, nereiškia,
kad nebus kovojama dėl
įtakos kitomis priemo-
nėmis ir formomis. Bet
kaip sakėme, demokra-
tinis režimas neturi di-
delio pasirinkimo. Saky-
sime, tokiam Pietų
Vietname amerikie-
čiams sunku toleruoti
griežtą vietnamiečių re-
žimą. Jie nori, kad ir
žūtbutinėje kovoje būtų
leidžiama valdžios kri-
tika ir net komunistai bū-
tų priimti į koalicinę vy-
riausybę, ką prileido net
ir dabartinis Gynybos
Sekretorius Laird!

Sakoma, kad velionis
Eisenhoweris visų pir-
ma buvo labai geras žmo-
gus, kad jis buvęs vidu-
rio žmogus, turėjęs ypa-
tingo talento sugyveni-
mui ir suderinimui skir-
tingų pažiūrų. Tai be abe-
jo tiesa, tačiau neveltui
sakoma, kad ir pragaras
pagrįstas gerasis norais.
Jo paties noras surasti
kokį kompromisą su so-
vietais nebuvo pagrįstas
teisingu padėties įverti-
nimu. Pavyzdžiui, jo pas-
tangos gauti Kremliaus
leidimą paaiškinti Ame-
rikos politiką sovietų
publikai per Maskvos,
Leningrado ir Kijevo sto-
tis, įrodo jo naivumą. Ei-
linis žmogus Sovietų Są-
jungoje iš amerikiečių
tikėjosi išvadavimo...

Iš kitos pusės jis išpė-
jo nuo 'paviršutinių su-
sitarimų' kurie sukaup-
tų tragediją mūsų vai-
kams. "Atsiminkime —
bylojo jis — kad tironą
pažįstame ne iš jo žo-
džių, bet veiksmų". Ir
ne tik tironą, bet ir demo-
kratinio režimo politiką.

Politika yra galimybių
išnaudojimo menas. Ar
tas karys su diplomati-
niais gabumais, tikrai
išnaudojo visas galimy-
bes savo krašto ir visos
žmonijos naudai, nu-
spręsti būtų galima tik
žinant ir visas aplinky-
bes. Pavyzdžiui, šian-
dien atrodo, kad jo pa-
daryta taika Korėjoje pri-

vedė prie Vietnamo ka-
ro. Bet pažadas likviduo-
ti Korėjos karą buvo bū-
tinai reikalingas rinkimi-
niais sumetimais. Ir pre-
zidentui Nixonui šian-
dien yra reikalinga Viet-
namo karo pabaiga be-
veik bet kuria kaina, kad
patenkinus krašto nuo-
taikas.

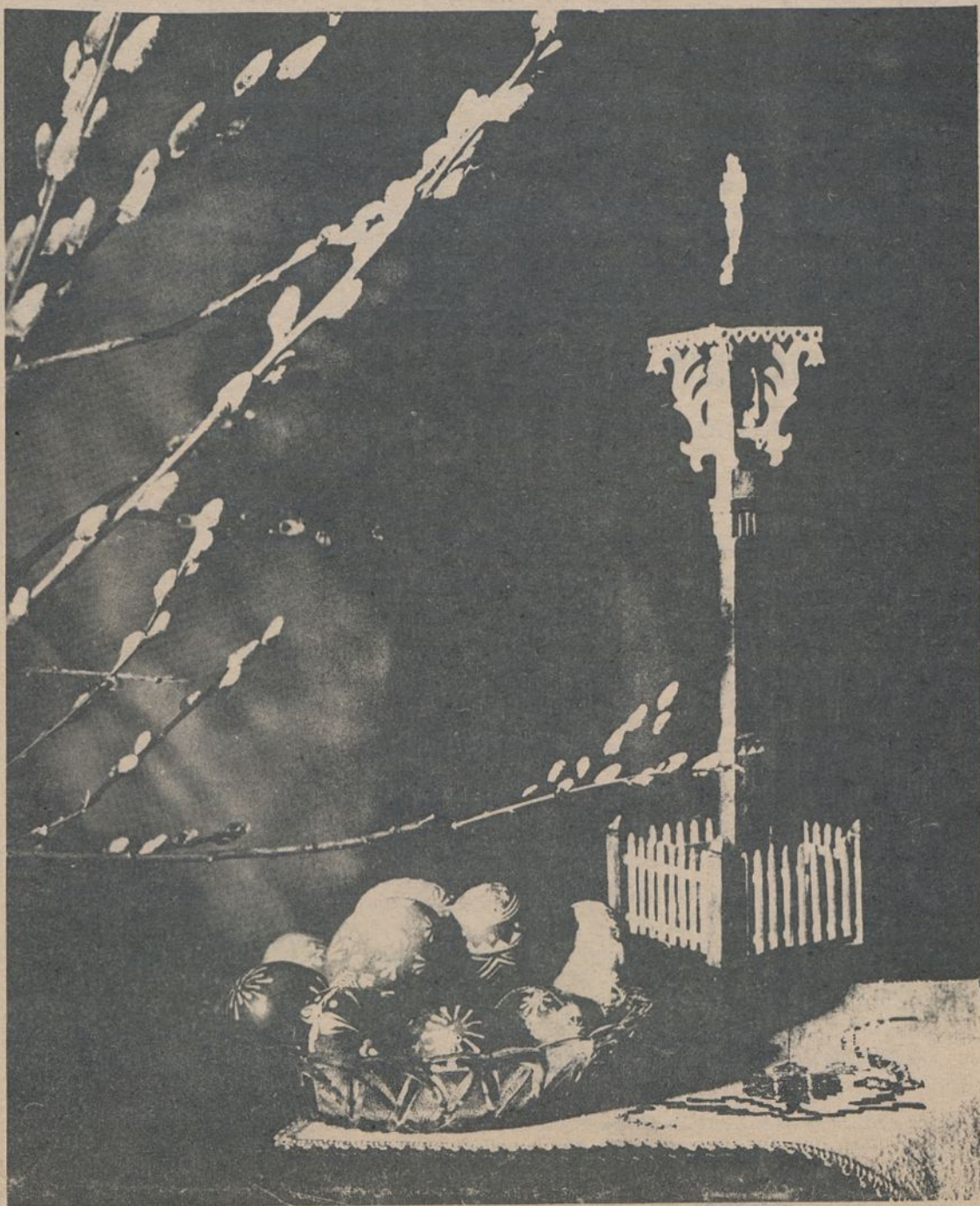
Prezidento tragedija
tokiais atvejais gerai at-
vaizdavo prezidento
Johnsonso patarėjas inte-
lektualiniais klausimais
istorikas prof. Eric F.
Goldman savo knygoje
"The Tragedy of Lyndon
Johnson".

Ši kartą norėčiau tik
sustoti prie tos Gold-
mano knygos vietos, ku-
rioje jis pasakoja, kad
atvirumo valandoje pre-
zidentas Johnsonas bu-
vo prasitaręs, jog visa
šiaurinio Vietnamo bom-
bardavimo sustabdymo
idėja buvo išperėta sovie-
tų ir pakišta Amerikos
'balandžiams': "The Rus-
sians think up things for
senators to say. I often
know before they do what
their speeches are going
to say" — sakęs Johnso-
nas. (Rusai išgalvoja da-
lykus senatoriams ... aš
dažnai žinau ką jie pa-
sakys, dar prieš jų kal-
bas.)

Johnsonas gavęs infor-
macijas apie rusų įtaką
iš CIA ir FBI. Žodžiu,
Johnsonas kalbėjęs pri-
vačiai taip, kaip kad mes
pasikalbame savo tarpe.
Bet kodėl Johnsonas ne-
panaudojo tų savo infor-
macijų ar tik įtarimo,
viešai? Niekas nepatikė-
tų. Kiekvienam atvejui pats
Goldmanas giriasi pasa-
kęs prezidentui: "Mr.
President, you know
that what you are say-
ing simply is not accu-
rate". (Pone prezidentė,
jūs žinot, kad tai ką sa-
kote, yra netikra".

Išeitų, kad Johnsonas
sustabdė bombardavi-
mą norėdamas įrodyti,
kad tai... absurdas. Kas,
sprendžiant žiniomis iš
Vietnamo, jam ir pasi-
sekė. Bet nepaisant to
prezidentas Nixonas
bombardavimą atnaujin-
ti nedrįsta. Ir galingiau-
sių žmonių pasaulyje ran-
kos dažnai yra surištos.
Už tat juos vertinant daž-
nai tenka tik pasitenkin-
ti jų asmeninio charakte-
rio įvertinimu: "geras
buvo žmogus!"

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ!

VELYKOS...

B. Kerbelienės nuotrauka

MASKVOS PASTANGOS SURUSINTI LIETUVĄ

Rusai savo valdomuose
plotuose visur viskuo apsi-
rūpina: ir Lietuvoj dabar
jie turi ir laikraščius savo
kalba, ir teatrą, filmus ir
visus kitus beveik vien tik
rusiškais maitina, perimi-
nėja iš Maskvos televizijos
programas, ir, žinoma, turi
visur prisisteigę rusiškų
mokyklų savo vaikams.

Niekam jie tuo pačiu ne-
atsilygina. Pavyzdžiui, lie-
tuvis, savo ar ne savo noru
pasitraukęs "už respublikos
ribų", nieko lietuviška ne-
beturi. Net ir prie gudų pri-
skirtuose lietuviškuose kai-
muose — kur pats Vilnius
beveik ranka pasiekt — apie
jokias lietuviškas mokyklas
nėra nei kalbos. Netgi zima-
ninę "Tiesą", sako, esą sun-
kų gaut...

Vieną išimtį šioj savo po-
litikoj Maskva yra padariu-
si, ir ta išimtis padaryta
Lietuvoj, tik ne lietuviams,
o lenkams. Lenkai Lietuvoj

turi ir spaudos lenkų kalba,
ir mokyklų.

Išidėmėtini yra bendrojo
lavavimo mokyklų ir jose
besimokančių mokinių skai-
čiai, paskirstyti pagal dės-
tomąją kalbą tose mokyklo-
se. (Yra tik dvejų metų
amžiaus duomenys, bet pa-
staraisiais metais žymių
pasikeitimų toje srityje ne-
buvo. Žr. "Lietuvos TSR
ekonomika ir kultūra —
50", Leidykla "Statistika",
Lietuvos skyrius, 1967).

Iš viso mokyklų (pradi-
nių, aštuonmečių ir pilnų
vidurinių, t. y., vienuolik-
menčių) — 3,957, o moki-
nių jose 496 tūkstančiai.

Iš tų 3,957 mokyklų 143
yra mišrios, būtent: 63-jose
yra lietuviškos ir rusiškos
klasės, 20-yje — lietuviškos
ir lenkiškos, 34-iose — tik
rusiškos ir lenkiškos, o 26-
se — lietuviškos, rusiškos
ir lenkiškos.

Visos kitos mokyklos yra
vienakalbės, būtent: 3,501
lietuviška, 113 rusiškų, 200
— lenkiškų.

Iš 496 tūkstančių mokinių
lietuviškai mokėsi 412 tūks-
tančių, arba 83 nuošimčiai,
rusiškai — 62 tūkstančiai
arba 13 nuošimčių, o lenkiš-
kai — 22 tūkstančiai arba 4
nuošimčiai.

Kadangi čia kalbama apie
mokinius, kurių daugumas
jeina į privalomojo moky-
mosi kategoriją, tai būtų
galima spręsti, kad ir gy-
ventojų pasiskirstymas tau-
tybėmis turėtų būti maž-
daug tokios proporcijos. Ta-
čiau čia reikia turėti galvoj,
kad dėl įvairių sumetimų ar
aplinkybių kai kurie tėvai

leidžia vaikus ne į savo šei-
mos kalbos mokyklą: yra
kai kur ir lietuvių rusiškose
ar lenkiškose mokyklose,
ir atvirkščiai. Be to, statis-
tikoje nenurodoma, kurias
iš tų mokyklų lanko žydų
ir kitų tautinių mažumų
vaikai.

Pastebėtina, kad lietuviš-
kai besimokančių mokinių
nuosimtis per 12 metų (nuo
1955) pasiliko pastovus
(83), lenkų sumažėjo nuo 6
iki 4, o rusų pakilo nuo 11
iki 13. (ELTA)

KAIP PRAGYVENTI IŠ 30 RUBLIŲ PENSIJOS?

Žmogus nuo Varėnos at-
siuntė į VALSTIEČIŲ LAI-
KRAŠTĮ tokį klausimą:

"Esu pensininkas, antros
grupės invalidas. Gaunu 30
rublių pensijos per mėnesį.
Žmonai 55 metai. Ji ligota,
niekur nedirba, yra namų
šeimininkė. Prašaus paaiš-
kinti, ar man gali būti padi-
dinta pensija, kadangi žmo-
na yra mano išlaikytinė?"

Atsakymas: — Turint
vieną nedarbingą šeimos
narį — 10 procentų pensi-
jos, turint du ir daugiau ne-
darbingų šeimos narių —
15 procentų...

Atseit, tas žmogus nedar-
bingos žmonos sąskaiton
gaus tris rublius per mėne-
sį... Jeigu turėtų šeimoj
daugiau nedarbingų, tai
gautų net puspenkto rublio
priedo per mėnesį!

Taip atrodo rubliais iš-
reikštas "konstitucijos ga-
rantuotas senatvės aprūpi-
nimas". (ELTA)

Danos operos pastatymo pagrindiniai ramsčiai... Stovi iš kairės: vyr. chormeisteris A. Gečas, chormeisterė Alice Stelphens, dirigentas muz. A. Kučinas, režisierius P. Maželis, dekoratorius dail. A. Kurauskas, baletmeisteris J. Puodžiūnas ir chormiesterių akomponuotojas A. Vasaitis. Z. Degučio nuotrauka

PABALTIO KLAUSIMAS II PASAULINIO KARO METU (3)

Prieš Teherano konferencijos pradžią, prezidentas Rooseveltas JAV pasiuntiniui Bullitt pareiškė: "Aš turiu nujaunimą, kad Stalinas nieko daugiau nenori kaip saugumo savo kraštui. Ir aš tikiu, jeigu aš jam viską duosiu, ką tik galiu ir iš jo jokio atpildo nereikalauju, tada jis nebandys nieko prievarta pasisavinti ir stengsis dėl demokratijos ir taikos pasaulyje".

Diskusijos įvyko gruodžio 1 d. 3 val. 20 min. po piet. Jose dalyvavo iš amerikiečių pusės: Rooseveltas, Harrimanas ir Bohle-

nas. Iš sovietų pusės: Stalinas, Molotovas ir Pavlovas. Skaitant Bohleno protokolą, matome, kad Rooseveltas rado bendrą kalbą su Stalinu dėl Lenkijos ir Pabaltijo valstybių, apie ką ir Churchillis nežinojo. Vėliau išsamiau pacituoti Bohleno protokolą:

"Prezidentas (Rooseveltas) sakė, jog jis prašė maršalą Staliną jį privačiai aplankyti, kadangi jis vieną reikalą trumpai ir atvirai aptarti norėtų. Tada jis Stalinui pareiškė, kad mes 1944 m. turėsime rinkimus Amerikoje. Nors ir nežada dar kartą kandidatuoti, bet turės tai daryti, jeigu karas tęsėsi. Jis pridūrė, kad JAV yra nuo 6 iki 7 milijonų lenkų kilmės amerikiečių, ir kad jis kaip praktiškas politikas nepageidauja prarasti jų balsus. Jis sakė, kad asmeniškai yra tos pačios pažiūros kaip maršalas Stalinas apie Lenkijos atstatymo būtinumą. Jis turi vilties, kad maršalas supras, jog jis dėl ką tik pateiktų politinių prielaidų negalės daryti viešo sprendimo Teherane. Stalinas atsakė, kad po to, kai Prezidentas nušvietė padėtį, tai jis ją pilnai supranta."

"Prezidentas toliau sakė, kad didysis klausimas Jungtinėse Valstybėse, kiek tai liečia viešąją nuomonę, esąs referendumo ir apsisprendimo teisės klausimas. Jis sakė, kad jis manęs, kad pasaulio viešoji opinija ko nors liaudies valios ženklui reikalaus Pabaltijo valstybėse, galbūt ne tuoj pat po užėmimo sovietų karinėmis pajėgomis, bet kada nors, ir kad jisai asmeniškai įsitikins, jog žmonės balsuotų įstoti į Tarybų Sąjungą."

"Maršalas Stalinas atsakė, kad trys Pabaltijo respublikos neturėjo jokios autonomijos po paskutiniu caru, kuris buvo Didžiosios Britanijos ir Jungtinių Valstybių sąjungininkas, bet, kad niekas nekėlė viešosios opinijos klausimo, ir jis nematė, kodėl dabar keliamas. Prezidentas atsakė, kad publika tai nežino, nei supranta. Maršalas Stalinas atsakė, kad je turėtų būti painformuoti ir kad turėtų būti padaryta propaganda. Jis pridūrė, kad, kas liečia žmonių valios pareiškimą, tai yra daug galimybių pagal Sovietų konstituciją, bet, kad jis nesutinka su jokia tarptautine kontrole."

"Prezidentas atsakė, kad jam (Stalinui) būtų naudinga, jei būtų padaryta kokia nors viešoji deklaracija dėl ateities rinkimų. Maršalas Stalinas pakartojo, kad bus daug progų žmonių valiai pasireikšti" (Žr. Foreign Relations of the United States, 1943, Vol. II Europe, Washington, 1964, psl. 594-595).

Masvoje į Teheran Rooseveltas davė Stalinui žinoti, kad Amerika nekovoja prieš Tarybų Sąjungą Pabaltijo valstybių nepriklausomybei išsaugoti. Tai buvo diplomatinis ženklas Stalinui, kad jo pozicija Pabaltijyje saugi. Kai Rooseveltas pareiškė, kad pabaltiečiai balsuotų už Tarybų Sąjungą, tai tuo pasakymu jisai lyg ir atidavė Pabaltijo kraštus Stalinui be jokio pasipriešinimo.

Numatydamas, kad bus sukurta Jungtinių Tautų organizacija, Stalinas sugalvojo apgaulę išgauti pripažinimą. 1944 m. vasario 1 d. jis suteikė visom federalinėms tarybinėms respublikoms "teisę tiesiogiai tvarkyti savo santykius su kitom valstybėm". Jis tap pat įsakė padaryti pakeitimus tarybinėse konstitucijose. Po to Kremlius pareikalavo, kad visos tarybinės respublikos būtų atstovaujamos numatytoje Jungtinių Tautų Ansamblyje. Šito reikalavimo patenkinimas būtų suteikęs Tarybų Sąjungai neproporcingos įtakos. J.T. organizacijoje. Taip pat šitos manevras būtų Kremliui laimėjęs netiesioginį Pabaltijo kraštų įjungimo Sovietijon pripažinimą.

Vakarai iš karto atmetė tokį argumentą. Bet Stalinas nenusileisdamas spaudė šito reikalavimo priėmimą. Pakartotinai jis davė žinoti, ko sovietai nori Rytų Europoje. Palaipsniui, tarai naudodamas pavloviškus dresiravimo metodus, Stalinas pripratino Vakarų alijantus prie Sovietų teritorinių reikalavimų. Jau 1944 m. spalio 18 d. Churchillis rašė Rooseveltui, kad anglų parlamentas priims Kurzono liniją, kaip Sovietijos ribą. Implikacija, kad Pabaltijo kraštai jau lieka Sovietijos rijoje. Britanijoje Pabaltijo klausimas pašijo. 1944 m. gruodžio 21 d. parlamentaras Henry Williams paklausė užsienio reikalų sekretoriaus, ar "Jo

Didenybės vyriausybė tebeprapažsta Latvijos, Estijos ir Lietuvos respublikų vyriausybes". Atsakydamas už sekretorių Edeną, George Hall pareiškė: "His Majesty's Government have not recognised any government in the Republics of Latvia, Estonia and Lithuania, since the change occurred in June 1940". (Žr. Parliamentary Debate (Hansard) House of Commons, London, 1944, tomas 405, col. 1953).

Amerikos pozicija išdėstė Valstybės Departamento Europos reikalų skyriaus padirektorių Hickersonas, kuris 1945 m. sausio 8 d. rašė Valstybės sekretoriui: "Mums jau labai išauko, ko siekia Sovietai Rytų Europoje. Mes žinome jų sustaikymo su Suomija sąlygas. Mes žinome, kad Pabaltijo valstybės buvo vėl inkorporuotos į Tarybų Sąjungą ir mes nieko negalime padaryti tai pakeisti. Tai nebėra klausimas, ar mums tas patinka ar ne; man asmeniškai dalykas nepatinka, nors aš pripažįstu, kad Sovietų vyriausybė turi argumentų savo pusėje. Reikalas toks, Sovietai savo padarė ir Jungtinių Valstybių vyriausybė nepajėgia padėties pakeisti". (Žr. Foreign Relations of the United States, Department of State, 1945, Washington, psl. 94-95).

Hickersonas pareiškė ir savo nuomonę, kuri tuomet ir JAV nuomonei atstovavo: "Aš esu linkęs priimti kaip faktą, trijų Pabaltijo valstybių inkorporavimą į Tarybų Sąjungą ir mūsų pripažinimą, kad tos sritys esančios Sovietų teritorijos. Tai reiškia, kad mes turėtume atšaukti šių kraštų diplomatinį atstovų prie Jungtinių Valstybių pripažinimą". (Žr. ten pat, psl. 95).

Kai laisvasis pasaulis atmetė Stalino pretenzijas reikalavimus, kad 16 tarybinių respublikų būtų priimtos į J.T. organizaciją, Kremlius padarė strateginį pasitraukimą Jaltaje. Pilties posėdžio metu, 1945 m. vasario 7 d., Jaltaje, Molotovas modifikavo Tarybų Sąjungos užimtą poziciją, pareiškdamas, kad Moksas būtų patenkintas, jei Ukraina, Gudija ir Lietuva būtų įrašytos į pirminius J.T. narius. Prezidentas Rooseveltas pasiūlė atidėti Molotovo pasiūlymo sprendimą, argumentuodamas, kad klausimas reikalauja rimtesnių studijų. Jį parėmė Churchillis, ilgai Molotovas sutiko išbraukti Lietuvą iš "suvereninių" Sovietų atstovų prie Jungtinių Tautų sąrašo. Už šitą žestą Vakarai jam nusileido Ukrainos ir Gudijos priėmimo klausime. Tokiu būdu vos ne visos buvo išvengtos Pabaltijo tautų išdavimas rusams.

Bet ir tai mažas laimėjimas. Jalta bendrai buvo pražūtinga Pabaltijo tautoms. Skaudžiai rodo, kad Atlanto Charta tik popierėlis, tuščiažodžiavimas tarptautiniame sūkuryje.

Sumner Welles savo atsiminimuose rašė: "Rooseveltas tikėjo į plebiscitus, kaip priemonę spręsti Europos teritorinius vaidus. Jis net samprotavo, kad plebiscitai yra visuotinis gyduolis... Jis ketinosi rekomenduoti Stalinui plebiscito principą sprendžiant Pabaltijo valstybių ateitį. Jis tvirtino, kad jis galėtų įkalbinti Staliną priimti laisvai pravesčius plebiscitus trijose respublikose po tarptautinę priežintą. Prezidentas Jaltaje patyrė, kad tai buvo bergždžia iliuzija. Stalinas jam pasakė, kad jis šito dalyko nenori diskutuoti, nes pabaltiečiai jau balsavo įstoti į Tarybų Sąjungą". (Žr. Sumner Welles, Seven Decisions That Shaped History, New York, 1951, psl. 136-137).

Jaltos konferencijos pabaigoje, 1945 m. vasario 11 d. Trys Didieji pasirašė bendrą komunikatą, kurio penktas skyrius numatė "suvereninių teisių ir savivaldos grąžinimą toms tautoms, kurios buvo šitų teisių nustojusios, kai agresoriai juos smurtu užėmė". Tikra ironija, kad šis kilnus dokumentas, šalia Roosevelto ir Churchillio parašų, turi ir Staliną. Be to, Stalinas nedvejodamas pasirašė pažadą prisidėti prie "a secure and lasting peace which will in the words of the Atlantic Charter afford assurance that all the men in all the lands may live out their lives in freedom from fear and want".

Stalinui dedant parašą prie bendro komunikato, Raudonoji

PO PIETŲ KRYŽIUM

VL. RADZEVICIUS

ŠEIMA IR MOKYKLA PAGAL PLANĄ

Australijos lietuvių laikraščiai, atsidžiaugę buvusio Lietuvos Dienomis ir kiek dėl jų apsidabę, paskutiniu laiku pradėjo gildinti švietimo ir šeimos reikalus. "Mūsų Pastogė" (Bendruomenės organas) ir "Tėviškos Aidai" (Katalikų Federacijos organas) šiuo klausimu, atrodo, surado bendrą receptą: organizuoti atitinkamas institucijas (komitetus arba tarybas), kurios planingai rūpintų švietimo ir šeimos reikalais.

Ir vienas ir kitas savaitraštis nesigaili nurodymų, kuo tos planavimo institucijos turėtų rūpintis, kaip joms geriau būtų veikti ir į ką jos turėtų daugiau kreipti dėmesio.

Tuose nurodymuose, atvirai šnekanč, nėra nieko naujo. Ir paskaitų, ir straipsnių ir įvairiausių raginimų ligšiol netrūko. Dabar siūlomų institucijų — švietimo tarybų — buvo taip pat ir anksčiau, bet jos susilokvidavo, nesuradusios savo veiklai pastovesnio pagrindo.

Jeigu ne visi, tai vistiek žymi dalis tėvų supranta lietuviško auklėjimo reikšmę ir rūpinasi, kad jų vaikai lankytų savaitgalio mokyklas. Tačiau visame tautinio auklėjimo komplekse tos savaitgalinės mokyklos tik iš dalies sustiprina lietuviškumo ugnelę, kuri užsižiebia šeimose.

Paaukęs jaunimas vėliau savaime atitolsta nuo šeimos, o apleidęs mokyklą, atsiduria australiškos aplinkos gatvėje pilna to žodžio prasme. Ir tie lietuviškumo daigai, kurie buvo pasodinti jaunoje sieloje, australiškos gatvės kaitroje labai lengvai išgaruoja, nes jaunuoliškame formavimosi periode nesimato reikalingų gairių.

Turime čia dvi organizacijas, kurios jauniems lietuviukams galėtų būti geriausios gairių statytojos. Tai skautai ir ateitininkai. Ligšiol tos dvi jaunimo organizacijos, atrodo, dar nėra kaip reikiant supratę reikalavimų, kuriuos joms stato tremtis Australijoje. Jos yra perdėm lietuviškos, sudarytos iš jaunimo ir tarnauja pačiam jaunimui. Tų jaunimo organizacijų svarba Australijoje yra didelė dar ir dėl to, kad visi kiti bandymai kursais, paskaitomis ar atsitiktiniais jaunimo subūrimais ligšiol nedavė reikiamų vaisių. Visa tai organizuodavo senimas. Senimas sudarys ir visokias tarybas, kurių nutarimai, nors ir labai išmintingi, vargu ar pasieks patį jaunimą.

Naujai sudarytos apylinkių valdybose dabartinis dienos uždavinys suorganizuoti švietimo ir šeimos (kitur kultūros) tarybas padidins tik organizacinį skaičių. Pačio visuomenėje, ypač tuose sluoksniuose, kurie yra glaudžiau susiję su lietuvišku darbu, iš tų tarybų nedaug ko tikimasi. Į jas suburtas senimas jau per senas persukti plyšį, skiriantį jį nuo jaunosios kartos. Gal tik lietuviškose jaunimo organizacijose apjungtas jaunimas, jų vadovaujamas ir ruošiamas, galėtų kartu su Maironiu šuktelėti "Užtraukim naują giesmę, broliai, Kurią jaunimas tesupras".

★

• Tai vienoj, tai kitoj Australijos lietuvių kolonijoje paskutiniu laiku pasirodė svečių iš Amerikos ligšiol dar negirdėtais užsimojimais: ištirti galimybes, ar nevertėtų į pensiją išėjus apsigyventi Australijoje. Kaip teko patirti, pora Amerikos lietuvių šia prasme jau yra apsisprendę. Jie, pasitarę su čia gyvenančiais giminėmis, užpirkto namus, tikisi juos išmokėti iki pensijos ir paskui visai persikelti į Anstralią.

Jei pasirodytų, kad susidomėjimas šiuo klausimu yra didesnis, Dirvos atstovybė Australijoje galėtų surinkti ir paskelbti platesnių informacijų apie galimybes pensininkams čia įsikurti. Yra visa eilė problemų, kurios turėtų būti iš anksto nuosekliai išnagrinėtos ir apsvaistytos.

• Pirmasis Australijoje pradėjęs gydytojo praktika dr. L. Petrauskas šiomis dienomis atšventė savo 50 metų amžiaus sukaktį.

Atvykę į Australiją lietuviai gydytojai, pas laukinius norėdami čia praktikuoti, turėjo stoti atgal į universitetą. Išimtis buvo daroma tiems, kurie sutikdavo vykti į New Guinea arba į Pietų Afriką prie australiškų ekspedicijų. L. Petrauskas išbuvo New Guinea net 12 metų (nuo 1950 iki 1962). Dabar gi praktika vėrčiasi Sydnėjui.

Bendrai paėmus, šiuo metu Australijoje jau yra arti pusimčio medicinos gydytojų. Vien Pietų Australijoje praktikuoja 10. Dauguma jų yra jauni gydytojai, mokslus baigę Australijos universitetuose. Lietuvoje mokslus baigusius, Australijoje studijas pakartojusius, galima būtų ant pirštų suskaičiuoti. Dalis pradžioje čia atvykusių gydytojų vėliau peremigravo į kitus kraštus, daugiausia į JAV, dalis metėsi į artimas šakas — farmaciją ir šiuo metu kai kurie turi po kelias vaistines.

Iš baltarankių, laimingiausių buvo tik inžinieriai ir architektai. Jie nesunkiai gavo darbą savo specialybėse. Labiausiai gi nuskriausti yra teisininkai. Diplomatai Lietuvos teisininkai šiandien čia dirba įvairiausius darbus, kuriems jų diplomai visai nereikalingi.

• Lietuvių Muziejus Adelaidėje vedėjas J. Vanagas pareiškė, kad muziejus jau užbaigtas. Iš to daroma išvada, jog naujiems eksponatams muziejuje jau sunku būtų surasti vietos. J. Vanagas nėra linkęs jo sukurtą muziejų paversti sandėliu. Jis galėtų būti plečiamas tik praplėtus patalpas. O tai priklausys nuo Adelaidės Lietuvių Sąjungos finansinės padėties. Šiam muziejui Lietuvių Sąjunga, plėsdama Lietuvių Namus, netaip seniai buvo pastatiusi specialią salę, kuri yra sujungta ir su Lietuvių Archyvu. Tačiau muziejus eksponatams išaugo labai greitai ir dėl to sukėlė naują problemą: stabdyti jo augimą, vengti naujų eksponatų, arba praplėsti-pristatyti naujas patalpas. Problema išspręsti kliūdo vienas menkniekis — pinigai. Jų nėra.

armija jau buvo nužyglavus toli už Sovietijos ribų į vakarus. Stalinas jau turėjo raktą į Rytų ir Vidurinę Europą. Šimtas milijonų europiečių atsidūrė sovietų

ty "išlaisvintoje" Europoje, kurios plotai siekė 264,200 kv. mylių. Netrukus nusileido geležinė uždanga. Jina ir aptemdė Estiją, Latviją ir Lietuvą.

GREETINGS and BEST WISHES

WIEHN'S BAKERY

WEDDING CAKES OUR SPECIALTY

704 EASL 185 th ST.

KE 1-0650

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ,

ESTIJĄ, UKRAINĄ IR T. T.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

TŪKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštų kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

priima užsakymus Sovietų gamybos visokioms prekėms, jų tarpe — šaldytuvai, motociklai, televizijų aparatai, radijo, transistoriai, magnetofonai (tape records) ir giftcertificates galima užsakyti giminėms gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje per mūsų firmą.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

45 WEST 45th STREET, NEW YORK, N. Y. 10036

Tel. (212) 245-7905

S K Y R I A I:

New York, N. Y. 10003, 39 Second Avenue ---- Tel.: 254-5456

Brooklyn, N. Y. 11207, 2947 Fullton St. ---- 647-6576

Brooklyn, N. Y. 11211, 370 Union Avenue ---- 384-4952

Boston, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue ---- 542-1767

Boston, Mass. 02127, 331 West Broadway ---- 268-0068

Buffalo, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue ---- 856-2674

Chicago, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue ---- 278-6966

Chicago, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street ---- 925-2737

Cleveland, Ohio 44134, 5879 State Road ---- 884-1738

Irvington, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue ---- 372-4685

Irvington, N. J. 07111, 1082 Springfield Ave. ---- 374-6446

Grand Rapids, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N.W. 458-2256

Hamtramck, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Ave. ---- 365-5255

Hartford, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue ---- 246-9738

Lakewood, N. J. 08701, 288 Main Street ---- 363-8569

Los Angeles, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd. ---- 261-2994

New Haven, Conn. 06519, 509 Congress Avenue ---- 562-1446

Newark, N. J. 07106, 698 Sanford Ave. ---- 372-8783

Passaic, N. J. 07055, 176 Market Street ---- 472-6387

Paterson, N. J. 07655, 99 Main Street ---- 274-6400

Philadelphia, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street ---- 763-4818

Pittsburgh, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street ---- 481-2750

San Francisco, Calif. 94115, 2076 Sutter Street ---- 346-1571

Waterbury, Conn. 06708, 905 Bank Street ---- 756-6766

Worcester, Mass. 01610, 169 Millbury Street ---- 798-2868

Youngstown, Ohio 44503, 309 W. Federal Street ---- 743-0440

PETIKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week

every Wednesday and Friday

by American Lithuanian Press Radio Ass'n.

VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$12.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpus.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.

GILIAUSIOS PRASMĖS VILTYS

Dr. Tomas Žiūraitis, O.P.

Kiekvienas žmogus yra ne tik kūrinys, bet ir savo rūšies kūrėjas, neturįs bent kiek sau lygaus šio pasaulio kūrinių tarpe. Sakysim, negyvosios ir gyvosios prigimtios kūrinių yra tik tam tikri individai -- konkrečios būtybės, gamtos dėsnių būtinumu apspręstos būti, vegetuoti arba egzistuoti.

Žmogaus prigimtios sąrangoje sutelkti visų tų individų esminiai pradai taip, kad taptų neįlygstamai naujas, organiškas vienis, psichofizinės prigimtios kūrinys. Tai žmogiškoji prigimtis, lygiai esminga visiems žmonėms kaip individams. Tačiau kiekvienas atskiras žmogus reiškia kur kas daugiau negu toji bendro, esminio pobūdžio prigimtis. Žmogiškas individas nėra tik tuo, kuo jį evoliucionizmo garbintojai klaidingai vadina -- "protiškas gyvūlys", "sudvasinta gamtos dalis" ir t.t. Tie garbintojai, gamtiškai suvokdami apytikrą žmogaus pavidalą, geresnio jam vardo ir negali suteikti. Iš dalies suprantama, kodėl jie, ieškodami žmogaus kilmės ir jo paskirties, pirmiausia bezdžionės vaikosi, jas studijuoja dėl tariamo jų panašumo į "primitivų" žmogų...

Žmogus ir kaip individas yra visiškai kitokios kilmės: protiškos bei neįlygstamos prigimtios gyvūnas. Tos kilmės ir prigimtios atžvilgiu jis gali būti pavadintas, suprantas tik asmens vardu. Juo labiau, kad žmogiškas asmuo nėra gamta, nei jos dėsnių tiesioginė išdava. Jis yra paties Kūrėjo paveikslas dėlei Jo panašumo, Jo amžinojo Žodžio gyvasis aidas. Kiekvienas asmuo išimtinu būdu sukurtas -- tiesiog pašauktas iš nebūties, kad vis sąmoningiau, tobuliau atsilieptų Dievui.

Kokiam Dievui ir kokiū būdu jis turėtų atsiliepti? Į šiuos klausimus joks išminčius negalėtų pilnai atsakyti, nes tai liečia paties Kūrėjo ir Jo (savo prigimtimi) tobuliausio čia kūrinių -- žmogiškojo asmens egzistencijos bei gyvenimo giliausios paslapties. Tenka čia pilnutinio atsakymo ieškoti tame, kuris yra ir Dievas ir Kūrėjas, ir Asmuo, ir Žmogus...

Iš tikrųjų kiekvienas žmogus -- asmuo yra pa-

šauktas atsileipti tam Dievui, kuris tik dėl žmogaus pilnutinio gėrio (tuo pačiu ir dėl Dievo garbės) įsikūnijo, kentėjo, mirė ir prisikėlė. Jis mirė, kadangi Žmogus; prisikėlė, kadangi Dievas. Nors žmogiškumas palenktas mirčiai, tačiau ne viskas žmoguije miršta, ne viskas į kapus nušama. Tik žmogaus palaikai kapams atitenka, ir tai -- ne amžinai, o tik laikinai, nes žmogus yra ir trapus individas, ir nemari individualybė. Jos nemarume kaip tik ir glūdi krikščioniško prisikėlimo viltys; įžiebtos jo pašaukimu iš nebūties -- išskirtinu sukūrimo būdu, įamžintos krikšto charakteriu -- antprigimtiniu atkūrimo metu. Dvejopai krikščioniškas asmuo pašauktas Dievui ir Žmogui atsileipti, t.y. Jį garbinti: prigimtiniu ir antprigimtiniu asmens pašaukimu.

Sis principinis pašaukimo ir atsilepimo santykis asmeniškai liečia kiekvienos krikščioniškos, ypač katalikiškos tautos narį. Netenka šiuo atveju išskirti ir tų "bedievių", kurie ne dėl savo kaltės negali minėti santykio išpažinti. Pagaliau nevysi to santykio išpažinėjai užtektinai suvokia Prisikėlusį, nuolat liudijanti, kad visų tautų palaiminta privilegija garbinti tikrąjį Die-

vą ir tikrąjį Žmogų -- Kristų. Garbinti Jį ne svetimu, bet savo žodžiu ir gyvenimu, savo asmeninės bei tautinės individualybės darna Kristaus pavyzdžiu, Jo malone. Juo labiau taja darna tobulėjame, juo labiau krikščioniško Prisikėlimo viltimis gyvename, ištikimai atsilepdami tiek savo prigimtiniam, tiek savo antprigimtiniam pašaukimui. Tai giliausios prasmės viltys visais laikais, ypač religinės ir tautinės tremties nedalioj.

Velykų rytą...

S. Dabkaus nuotrauka

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo išleisto anglų kalba veikalo Lithuania redaktorius ir Lietuvos pasiuntinybės Šveicarijoje patarėjas dr. A. Gerutis (vidury) Clevelande susitikęs su ALT S-gos Clevelando skyriaus pirmininku inž. J. Nasvyčiu ir Vilties Draugijos pirmininku Al. Laikūnu.

J. Carlos nuotrauka

VEIKALO 'LITHUANIA' KELIAS (2)

DR. A. GERUČIO, VEIKALO AUTORIAUS IR REDAKTORIAUS KALBOS, PASAKYTOS LEIDINIO PRISTATYME NEW YORKE LIETUVIAMS, IŠTRAUKA

Kai buvo nusistatyta veikala pradėti nuo proistorės, buvo visai natūralu, kad tuojau pat ėmiau galvoti apie profesorių daktarą Joną Puziną, didįjį tos srities žinovą. Mano dideliu pasitenkinimui gavau labai greit teigiamą atsakymą. Man nukrito sunkus akmuo nuo krūtinės!

Teko išgyventi dar nemažai rūpesčių kupiną valandą. Kas buvo natūraliausia, kad tuojau pat ėmiau galvoti apie profesorių daktarą Juozą Jakštą, kai ėmiau dairytis autoriaus, kuris aprašytų didingus Lietuvos valstybės istorinius laikus, nuo Didžiausios Kunigaikštijos atsiradimo iki XVIII šimto pabaigos? Tai būtų buvę logiška. Tema iki pirmojo pasaulinio karo, rusų carų viešpatavimo laikotarpis,

galėjo atitekti kitam autoriui, nes tai periodas, kuris iš pagrindų skiriasi nuo Didžiosios Kunigaikštijos laikų. Bet tuo metu, kai susirašinėju su profesorium, jau buvau patyrimo pamokytas ir todėl ėmiau vengti temų skaldymo į mažesnius skirsnius. Su prof. Jakštu man teko susieiti, kai vienu metu studijavome Berlyne. Jis man didžiai imponavo savo išsimokslinimu, rimtu studijiniu darbu, kruošumu ir metodingumu. Kaip ir su kitais tuo metu Berlyne studijavusiais lietuviais palaikėme gerus studentiškus santykius, bet būtų, be abejo, pradedta, jeigu teigčiau, kad būtume visai artimai susibūliavę. Pavyzdžiui, su dabartiniu istorijos profesoriumi Zenonu Ivinskii, kuris irgi tuo metu studijavo Berlyne, esame artimiau suėję ir šiandien tebeplaikome bičiulystę. Bet, kaip sakiau, turėjau visada prof. Jakštui didelį respektą ir, kai tai viena, tai kita proga gyvenime susitikdavome, reiškiau jam neslepiamų simpatijų. Todėl su tam tikru pasitikėjimu, kad ir ne be baimės susilaukti neigiamos reakcijos, parašiau profesoriui Jakštui, kviesdamas jį imtis bendro darbo ir parašyti apie Lietuvos istorinius laikus. Atsakymas atėjo greit ir -- teigiamas. Labai nudžiugau. Laikau tai geru ženklu visam psilmtajam uždaviniui, nes Juozo Jakšto vardas laidavo aukštą jo darbo, taigi ir mūsų kolektyvo, lygį.

Jei iš pat pradžių buvau pasiryžęs nešti, kaip anojie istorijoje, ne tikrai atsakomybę, bet ir lagaminą, nors ir ne labai sunkų. Pats norėjau imtis temos -- nuo Lietuvos valstybės paskelbimo, atseit, pirmojo pasaulinio karo, iki gruodžio 17 d. perversmo. Tai, kas įvyko 1926 metais naktį į gruodžio 17 d., reikšė gilų postų nepriklausomos Lietuvos valstybės neilgame gyvenime. Galime gruodžio 17 d. įvykius vertinti vienu ar kitu būdu, bet visi sutinkame, kad tai buvo radikalus posūkis. Todėl maniau, jog bus prasminga, kad tuos du skirtingus laikotarpius -- iki gruodžio 17 d. ir nuo tos datos iki valstybinės nepriklausomybės pabaigos, -- imtųsi kitas autorius. Deja, nepaisant visų mano pastangų, autoriaus tam skirsniui nepavyko surasti. Kas beliko daryti? Turėjau pats imtis tos temos ir į atsakomybės lagaminą įdėti naują, savaimę nelengvą bagažą. Mano paties lagaminas gerokai pasunkėjo...

Žvalgydamas toliau temų virtinę, priėjau prie Maskvos agresijos, gėdingos karinės sovietų okupacijos ir bolševikinio režimo įvedimo Lietuvoje smurto keliu, bei prievartinio jungimo į Sovietų Sąjungą. Po to sekė klaidūs pirmieji bolševikmečio metai, vėliau nacių sovietų karas, hitlerinė okupacija Lietuvoje, o po to vėl naujoji sovietų okupacija, kuri dar trunka iki šių dienų. Ir šiai temai pradėjau dairytis autorių, bet rezultatas vėl buvo neigiamas: nieko

nesuradau. Ir štai vėl teko į mano lagaminą dėti naują sunkų svorį. Taip mano lagaminas dar kartą stipriai pasunkėjo. Pasidarė sunkesnė ir atsakomybė, ir lagaminas...

Nūn teko galvoti apie rezistenciją prieš svetimas okupacijas, apie kovą už laisvės atgavimą. Buvo suprantama, kad mano samprotavimai krypto ta kryptimi, jog temą reikėtų skaldyti į dvi dalis: į rezistenciją, atseit heroinį partizaninį karą pačioje okupuotoje Lietuvoje ir į laisvės pastangas tremtyje, kitaip tariant, apie emigracijos įnašą į kovą už prarastos laisvės atgavimą. Greit betgi paaiškėjo, kad numatytasis autorius apie partizaninį karą tos temos

nesirijo imtis, todėl teko šias dvi temas, nors ir nenoromis, suplakti į vieną. Iš LNF vadovybės man rekomendavo jaunosios kartos pasižymėjusį mokslininką daktarą Algirdą Budreckį. Iš visų veikalo skyrių autorių su juo vieninteliu nebuvau iš ankčiau pažįstamas. Mano kreipimasis susilaukė teigiamą atgarsį ir taip galėjau laimėti bendram darbui dar naują mokslo vyrą, išėjusį mokslo ir subrendusį jau tremtyje, bet pasilikusį tyru lietuviu ir nuoširdžiai besisieliojančiu lietuviškomis ligomis. Negana to, Daktaras Budreckis buvo ypač vertingas dar ir tuo atžvilgiu, jog jis vienintelis iš numatytųjų autorių galėjo tekstą rašyti tiesiogiai anglų kalba, be to, jis apsiėmė kitų autorių tekstus, rašytus lietuvių kalba, išversti į anglų kalbą.

Taip laiškų susirašinėjimo ir LNF vadovybės tarpininkavimo bei intervencijos pagalba pavyko surasti autorius numatytoms temoms. Dar liko paskutinė tema: Lietuvos laisvės kovos perspektyvos. Kaip autorių tai mažiau istorinei, o daugiau politinei temai numačiau Lietuvos Diplomatinijos Šefą, ministrą Stanislovą Lozoraitį. Gavau iš jo sutikimą. Tad iš penkių autorių du, įskaitant ir redaktorių, gyveno Europoje, o trys -- Jungtinės Amerikos Valstybėse. Jaučiau si patenkintas, kad pavyko suteikti kompetetingus, savo darbais pasižymėjusius autorius, kurie garantavo, kad veikalas išeis tinkamo lygio.

Tuo pat metu, kai sudarinėjau veikalo planą ir svarstėjau autorių parinkimo problemą, stengiausi prieš akis perteikti kokia turėtų būti veikalo bendroji linija. Tai man pamažu ėmė aiškėti iš tikslų, kurio LNF vadovybė siekė, ryždamosi leisti veikalą apie Lietuvą. Tuo reikalu vyko gana gausus susirašinėjimas su p. Čekiene. Bendra linija aiškėja iš įvado, kurį parašiau leidžiant veikalą.

Kaip vyko teksto sudarinėjimas, medžiagos rinkimas?

(Pabaiga kitame numeryje)

ŠIS BEI TAS

Po Sukaktuvinių -- įžengė į Švietimo ir Šeimos metus. Iš tikrųjų tai pirmieji dalykai, kuriais turime uoliau susirūpinti, jei nuoširdžiai siekiame išlaikyti savo tautinę gyvybę. Švietimas: mokyklose darbas vyksta gana planingai, vadovėlių vis naujų išleidžiama, tik -- mokinių permenki skaičiai. Tad visos LB apylinkės teisiapareigoja kruopščiai suieškoti ir suteikti lietuvių šeimų vaikus į lituanistines klases (o kur mokyklos nėra, ten ji būtinai įkurtina, nors ir su nedaug vaikų). Jei caro laikais pusrasčiai "daktoriai" ir pusiau bemoksliai tėvai vis dėlto pajėgė daugeliui vaikų suteikti liet. mokslo šviesos (net žandarams persekiojant) tai mūsų mokslingumo laipsnyje būtų gėda teisintis sunkiomis sąlygomis ir negalimybėmis.

Ką byloja Šeimos metai? Pagrindinis žmonijos narvelis, kaip organizmo celė, yra šeima. Per ją reiškiasi žmogaus gyvybė, o sykiu eina ir tautos sveikatos ugdymas. Tad neišsibarsstykite svetimųjų įtrose ir neužsidarykite vien savo kiemuose, o veikliau dirbkite organizacijose, bendraukite tarpusavy, lankykite lietuviškas sueigas, kultūrinius parengimus. Pajuskime tautinę brolystę, nes esame vienos motinos -- Lietuvos vaikai.

Kad šių metų šukis neliktų vien senoj vėžėj, tad -- pajudinkime ir tą gyvybiškai skaudų klausimą: mišrios šeimos! Raskime būdų ir jas įrišti savo draugystėn, patraukime jas meile ir bičiuliškumu, nestumkime šalin vien dėl kalbos ar papročių mišrumo. Kiekvienas tautietis mums didi vertybė, pinigų neįkainojamas turas.

JAV LB Švietimo Valdyba duoda gerą pradžių: konkurso keliu atrenka apysaką ir dramą mūsų jaunimui. Lauktina, kad konkursas taptų kasmetis, tai pamažu jaunimui skaitinių badas sumažėtų. Drama - teatras yra neabejotina tautinio lavinimo priemonė, paskata dašiam žodžiui, patraukia tarpusavy bendravimui. Visos mūsų mokyklos, tur būt, pagal išgaalę mėgina šią priemonę, tad tinkamų veikalėlių niekada nebus per daug.

O geros beletristikos jaunimui ypač išalkta. Apie 1968 m. knygy derlių AIDAI rašo: "beveik nieko vaikų ir jaunimo literatūros būdai nugalėti". Konkursinės apysakos laukiant prisimena per metų metus spaudoj vis ir vis pasigirdę balsai: duokite ką nors bent panašaus į Pietario "Algimantą". Ir tikrai Pietaris, kūręs irgi rusų pavergtai mūsų tautai, anuomet pasirinko tikslių kelią: turinys lietuviškai teigiamas, fabula įdomiai su nuotykiu supinta, o ir kalba sodriai turtinga, stilius gražus.

Prieš bet kurias šventes (Kalėdos, Velykos ir kt.) ar mokslo baigimą būtų pravartu, kad šeimos - tėvai, giminės, kaimynai -- galėtų lengviau apdovanoti jaunimą tinkamomis knygomis. Net ir gimtadienio bei vardadienio progą pritikyti tokia tradicija. Apie tai daug kalbėta, rašyta, bet -- nevykdoma. Kodėl? Pasirodo, jaunimui tinkamų knygų sunku rasti, o jei ir yra, tai reikia pridėti pastangų ir gaišti laiką, kol pasieki įsigyti. Todėl lauktina, kad Švietimo vadovybės spaudoje skelbtų bent kartą ar du metuose (prieš Kalėdas ir prieš mokslo baigimą) tinkamų ir gaunamų jaunimui liet. knygų sąrašus. Tėvai net pageidautų nurodymų, kurios knygelės -- kurio amžiaus vaikams bei jaunuoliams. Tas pat tartina ir apie plokšteles, kurių vis daugiau atsiranda, bet tėvai negali žinoti jų vertės, jų tinkamumo savo vaikams. Juk kai kuri mūsų spauda turi ir spec. jaunimo puslapius. Kodėl neišmėginti šios priemonės?

Girdėti ruošinama Rapolo Spalio "Gatvės berniuko nuotykių" II laida. Tai puiki knyga kiekvienam jaunuoliui, nes ir nepaslanų lietuviškai knyga vaiką pritraukia taip, kad turi perskaityti ligi galo. Taip jaunas skaitytojas lengvu būdu praturtina savo žodyną, o ir gražiai įpranta į savą knygą. Pageidautina, kad autorius tos rūšies veikalų dar bent keletą parašytų, nes jis tam tikrai turi talentą.

SKIRPSTAS

Muz. Alfonsas Mikulskis diriguoja 29 metus vadovautam Čiurlionio Ansambliui Chicagoje Marijos Aukštesniosios Mokyklos salėje kovo 16 d. M. Nagio nuotrauka

PASTABOS IR NUOMONĖS

BALFO 25 METŲ SUKAKTĮ MININT

Laiks nuo laiko spau-
doje ar susirinkime pa-
minima vardas asmens
kuriam priskiriama iš-
teigimas kokios nors vi-
suomeniškos organiza-
cijos. Tas parodo ir ra-
šančio ir kalbančio neži-
nojimą arba nesiskaity-
mą su tikrove. Tuomi
taipgi paneigiami tieku-
rie darbą padarė.

Paskiausia girdėjau
seime Chicagoje keliais
atvejais iškilmingai pa-
reiškiant kad BALFo iš-
teigėjas buvo kunigas (da-
bar prelatas) Končius.

Joks vienas asmuo jo-
kios organizacijos neiš-
teigė ir negali išteigti.
Iki prieinama išteigimo,
reikalingas būna gvilde-
nimas spaudoje, diskutuo-
jamas veikėjų, ir tik
jiems nustačius pagrinda-
dą, būna sušaukiamas su-
važiavimas ar seimas,
ir išteigimas būna jų pa-
stangų vaisius.

KAIP BALF ĮSTEIGTAS

Bendro šalpos fondo
klausimas buvo gvilde-
namas nuo 1940 iki įstei-
gimo 1944 metais. Tuo
laikotarpiu tautininkai ir
katalikų srovė turėjo sa-
vo paskirus karo nuken-
tėjusiems šelpti fondus.

Prasidėjus vokiečių -
sovietų karui palietu-
siam Lietuvą, karonu-
kentėjusių gelbėjimui
tautininkai buvo įsteigę
Lithuanian National Re-
lief Fondą, įregistruotą
valdžioje ir turėjusį re-
gistracijos numerį.

Lietuvių Kunigų Vieny-
bė įsteigė "Lithuanian R.
C. Priests Committee" savo
nukentėjusiais rū-
pintis.

Įsitikinęs, kad skaldy-
tomis jėgomis šalpos
darbas nėra sekmingas
pradėta kalbėti apie fon-
dų sujungimą vienam
bendram tikslui.

Bendro lietuvių šalpos
fondo steigimui paskati-
nimas buvo galimybė gau-
ti Lietuvos karo nukentė-
jusiems paramos iš Ame-
rikos National War Re-
lief fondo, kuris jau šel-
pė kitas karo nukentėju-
sias tautas.

Patekti į tą fondą sąly-
ga buvo, kad šelpimas
apimtų visus nuo karo
nukentėjusius, neatsi-
žvelgiant į politinius ar
religinius šelpiamųjų iš-
tikinimus. Atskirai vei-
kusiems lietuvių fon-
dams National War Re-
lief fondo vadovybė pata-
rė sudaryti vieną bend-
rą šalpos fondą.

Tautininkų šalpos fon-
do pirmininkas Antanas
Olis sukvietė to fondo
valdybos posėdį Clevelande
1944 metų pradžioje.
Nutarta dėtis į vieną
bendrą fondą jei-
gu katalikų srovė sutiks.

Pagreitinimui reika-
lo, katalikų srovės fondo
vadovybė sutiko, turint
mintyje, kad tautininkų
fondas jau valdžioje įre-
gistruotas; tuomi pasi-
naudojus pastangos gau-
ti Lietuvos žmonėms pa-
šalpos bus pagreitintos.

Paaiškėjus, kad tauti-
ninkų ir katalikų fondai
ir kiti šalpos komitetai
sutinka sulaukyti savo pa-
skirą veiklą, Amerikos
Lietuvių Taryba sukvie-
tė 1944 metų kovo 24 d.
Chicagoje tų fondų vado-
vų ir veikėjų suvažiavi-
mą. Tie kurie dalyvavo
jame buvo Bendro Ame-
rikos Lietuvių Šalpos
Fondo įsteigėjai. Daly-
vavo 22: septyni tautini-
kai, apie tiek katalikų
srovės, likusieji buvo so-
cialistų ir sandariečių
atstovai.

Kun. J. Končius buvo
vienas eilėje išrinktų į
fondo tarybą. Kitą dieną
pasiskirstant pareigo-
mis jis buvo išrinktas

pirmininku, A. Olis vi-
cepirmininku.

Visiems yra žinomas
kun. Končiaus atsidavi-
mas BALFo darbui per
eilę metų, tačiau netiks-
lu priskirti jam šian-
dien plačiai veikiančio
šalpos fondo įsteigėjo
titulą. Dabar BALFo pi-
rmininku yra kun. V. Mar-
tinkus.

K.S. Karpus

Mums rašo

TAUTINĖS GARBĖS IR TAUTOS ISTORIJA

Ant, Rukšėnas savo straipsny-
je (Dirva nr. 11) į mano šauks-
mą, prisidėti išleisti Č. Gedga-
do mūsų tikrosios istorijos kny-
gą, klausia: Kas svarbiau: gar-
bės ar tautos istorija? Aš atsakau,
kad tautinės garbės ir tau-
tos istorija. Nes tauta be gar-
bės, tai kaip didvyris be kardo,
o tauta be tautinės garbės negali
sukurti istorijos. Mūsų tauta bu-
vo garbinga ir sukūrė pačią kil-
niausią istoriją.

A. Rukšėnas siūlo palaukti
kol kiti istorikai atgaus žadą.
Aš netikiu, kad mūsų istorikai
galėtų atgauti žadą. Mums nėra
ko laukti. Nes mes ir taip
ilgai laukėm ir nedrįsom nusi-
kratyti svetimų drumzlių.

Č. Gedgaudo istorija yra taip
tikra, kaip saulė toliuose. Ją rei-
kia tik išplėsti.

A. Rukšėnas rašo, kad "Č.
Gedgaudo knyga tai būtų tik vie-
nas žodis". Tautiniai kilnus
Vaižgantas nelaukė, kol bus pa-
skelbta Vasario 16 mūsų tautos
Neprisklausomybės diena. Jis jau
anksčiau drąsiai šaukė: "Lai gy-
vuoja laisva ir nepriklausoma
Lietuva". Tai buvęs pirmas žo-
dis, atnešęs mūsų tautai lais-
vę.

A. Rukšėnas dėsto: -- "Ne-
reikės elgetauti tokios svarbos
veikalui išleisti, išsų paskirs
fondai"... Argi tai yra elgeta-
vimas, jeigu aš iš savo kuklios
pensijos skiriu šimtą dolerių
ir kviečiu kilnus lietuvius pri-
sidėti. Teisybę pasakius, aš ir
elgetauti tokiam svarbiam rei-
kalui nepabugčiau. Su lazdele
eičiau nuo namo iki namo pra-
šydamas padėti.

Toliau A. Rukšėnas keičia te-
mą, primindamas Višteliauską,
kurs skelbė: "Jeigu buvo Ado-
mas ir Ieva rojuje, tai jie kal-
bėjo lietuviškai". Tai dviguba
fikcija, nes nebuvo nei Adomo
ir Ievos, nei rojaus, Adomas tai
žydų tautos išgalvotas pirmas
tėvas, maždaug prieš 5760 metų.

Mes gi ne žydai, o lietuviai. Ir
prieš tai negu žydai išrado sa-
vo pirmą tėvą, mūsų garbinga
tauta šimtus tūkstančių metų
gyveno ir kovojo.

Praeity buvo ir daug pras-
mingesnių pasisakymų; -- "Kas
krikščionims biblija, tai mums
lietuviams Pajauta (Bernata-
vičius). Bet ar nors vienas mū-
sų "bešališkas" istorikas tuo su-
sidomėjo, ar atkūrė mūsų tau-

tos didingą buitį?

Į mano šaukimą jau atsilie-
pė keturi susipratę lietuviai: du
su šimtinėm ir du su dešimti-
nėm. Aš tikiu, kad atsilieps ir
daugiau. Nejaugi visoje Ameri-
koje yra tik keturi lietuviai, ku-
rie mūsų tautos istorijos rei-
kalą supranta?

Mantas Aukštuolis
Stamford, Conn.

GREETINGS and BEST WISHES

PARSONS and PARSONS CO.

COLLARS AND CUFFS SINCE 1879

413-15 Huron Rd.

CH 1-7723

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINES IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKĖJIMU IŠ ANKSTO: Atsikvieskit savo
gimines jus aplankyti. Tiesioginis teletype susisie-
kimas su Maskva suteiks jums tikras žinias visais
kelionės paruošimais. Prašykite vietinio kelionių
agento SABENA AIRLINE'S specialios apmokėtos
kelionės brošiūros!

Groger Travel Bureau

152 THE OLD ARCADE

TELEF. 621-6038

CLEVELAND, OHIO 44114

Naturally
**SUPERIOR
SAVINGS**

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vésinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

THE UDYLTE CORP.

NEEDS EXPERIENCED

**MACHINE ASSEMBLERS
ELECTRICAL ASSEMBLERS**

Must read blueprints. Own tools.

Full range of fringe benefits.

APPLY

Manufacturing Plant

21441 HOOVER RD., WARREN, MICH.

Between 8-9 Mile, off Toepfer

313 — 539-3400

An Equal Opportunity Employer

(25-30)

Mes perkeliame balandžio 1-ąją iki balandžio 10-tos. Taigi padėkit
savo taupymus apie 10-tą, ir nušimtis skaitysis nuo 1-mos.

Cleveland Trust

KŪRYBA IR MOKSLAS

Du bičiuliai Stasiai... Iš kairės: Danos libreto autorius poetas Stasys Santvaras ir solistas Stasys Baras, Danos pirmasis Stasys Stanaitis.

Keletas pastraipų apie DANOS LIBRETISTĄ STASĮ SANTVARĄ

Chicagos Lietuvių Opera mūsų išsivystančiame gyvenime yra išskirtinis sambūris, net sunkiai įsivaizduojama operinio meno mylėtojų tauta. Turėdami prieš akis darbą sambūrio, kurio žmonės operos spektaklio parengimui aukoja gal net visą savo poilsio laiką jau keliolika metų, turim su nuostaba tarti, jog tai nėra tas pat, kas vienu atsitiktiniu išlenktu alaus asotį kildugno. Repertuarinės, žinomos ir išbandytos operos parengimas scenai yra sunkus ir patinančiam, nesunkum suprasti, kad čia tenka susidurti gal net su visu šimtu atskirų problemų. Tad Santvaro - Gaidelio Danos statymą, kurio uždangą Chicagos Lietuvių Opera pakels š.m. balandžio 12 d., yra ne tik retas, bet ir didelis įvykis mūsų kultūros gyvenime, įvykis, kurį dabar turėtumėm sutikti su džiaugsmu, kurį ir vėliau turėtumėm vertinti su atsargumu ir priderama pagarba.

Ir Dirva į to įvykio atžymėjimą bando įsijungti pozityviai ir, kiek tas žmogus yra įmanoma, objektyviai. Tik ir šis reikalas nėra toks paprastas ir lengvas, kaippatoklaustovinčiam gali atrodyti.

Esam dėkingi St. Santvarui, kad jis davė pluoštą savo minčių apie komp. Julijū Gaidelį, bet apie jį patį, nors ir plačiai pažįstamą žmogų, kai reikia nors keletą pastraipų parašyti, medžiagos nėra tiek, kad galėtum ją riekščiūliomis senti. Tuo tarpu Stasį Santvarą, Danos libreto autorių, ilgametį Dirvos bendradarbį, iki šiol mums tebėrašanti Bostono Lietuvių kultūrinės apžvalgos, savo straipsniais atsiliepiantį ir į kitus mūsų kultūrinio gyvenimo įvykius, kai jo veiklas žengia į Chicagos Lietuvių Operos sceną, turim nors trumpai valandėlei prisiminti.

Visų pirma pažvelgus į naująsias šaltinį -- į Lietuvių Literatūrą Svetur, Čia Ant, Vaidiūlais St. Santvaro darbams paskyrė beveik porą puslapių, bet apie jo teatrinę ir operinę veiklą teiktare tiek: "Vėl reikėtų išskirti jį kaip operos libreto kūrėją; nemenką duoklę (Santvaras) atidavė ir scenos menui".

Išvalgus kritikas, matyt, neturėdamas vietos plačiau išsistiešti, nurodė tik kryptį, kurioje turi būti kryptas mūsų žvilgsnis.

Lietuvių Enciklopedija (XXVI tomas, 460-462 pusl.) apie St. Santvarą sutelkė daugiau žinių. Savo skaitytojams priminsim tik tuos jo darbus, kurie jungiasi

su opera ir muzika: "Bebūdamas op. solistu, Santvaras įsijungė į operinių libretų vertimo darbą. 1934 jis buvo paskirtas Operos teatro dramaturgu, t.y., libretų vertėju ir liet. kalbos tarties prižiūrėtoju. 1932-1944 laikotarpį S. iš originalių Lietuvių kalba išvertė šiuos operų libretus: Mozarto Don Juana ir Figaro vestuvės, Smetanos Parduotąją nuotaką, Borodino Igorį, Wolf-Ferrari Keturis storžievisius, Flotovo Martą, Verdi Otello, Humperdinco Jonuką ir Gretutę, Massenet Manon, D'Alberto Mirusias akis, Puccini Bohemą ir Vakarų mergelę (nemanančiam, nesunkum suprasti, kad čia tenka susidurti gal net su visu šimtu atskirų problemų. Tad Santvaro - Gaidelio Danos statymą, kurio uždangą Chicagos Lietuvių Opera pakels š.m. balandžio 12 d., yra ne tik retas, bet ir didelis įvykis mūsų kultūros gyvenime, įvykis, kurį dabar turėtumėm sutikti su džiaugsmu, kurį ir vėliau turėtumėm vertinti su atsargumu ir priderama pagarba.

su opera ir muzika: "Bebūdamas op. solistu, Santvaras įsijungė į operinių libretų vertimo darbą. 1934 jis buvo paskirtas Operos teatro dramaturgu, t.y., libretų vertėju ir liet. kalbos tarties prižiūrėtoju. 1932-1944 laikotarpį S. iš originalių Lietuvių kalba išvertė šiuos operų libretus: Mozarto Don Juana ir Figaro vestuvės, Smetanos Parduotąją nuotaką, Borodino Igorį, Wolf-Ferrari Keturis storžievisius, Flotovo Martą, Verdi Otello, Humperdinco Jonuką ir Gretutę, Massenet Manon, D'Alberto Mirusias akis, Puccini Bohemą ir Vakarų mergelę (nemanančiam, nesunkum suprasti, kad čia tenka susidurti gal net su visu šimtu atskirų problemų. Tad Santvaro - Gaidelio Danos statymą, kurio uždangą Chicagos Lietuvių Opera pakels š.m. balandžio 12 d., yra ne tik retas, bet ir didelis įvykis mūsų kultūros gyvenime, įvykis, kurį dabar turėtumėm sutikti su džiaugsmu, kurį ir vėliau turėtumėm vertinti su atsargumu ir priderama pagarba.

sąveikos techniką ir dvasią, liet. operos teatre ir už jo išliko kaip mūsų geriausias libretų ir muzikinių tekstų vertėjas".

Tai faktai, kuriuos komentuoti vargu bebtųprasmės. Tačiau norėtusi nors truputėlio šilumos, tik kur jos gauti? Apdairūs žmonės priminė mūsų garbingą jį Operos veteraną Aleksą Kulką, priminė jo atsiminimus, gražiai pavadintus Dainininko dalia. Pavartėm LE leidėjo gražiai išleistą knygą, joje radom Al. Kulkas ir St. Santvarui skirtus žodžius. Čia jau kalba žmogaus širdis, tad ypač malonu tas pastraipėles pacituoti (Dainininko dalia, pusl. 90-91):

"1932 m. Valst. Teatre pasirodė Stasys Santvaras, tik baigęs dainavimo mokslus Italijoje. Smagu man dabar prisiminti, kad aš buvau vienas tų, kuris jam padėjo žengti pirmuosius žingsnius scenoje. Į kiekvieną savo vaidmenį, didesnį ar visai mažą, jis įdėdavo per daug regimo nervinimosi, todėl savo patyrimo pavyzdžiais aš vis stengiausi jo dvasią ir pasitikėjimą savimi sustiprinti. Mačiau, ne visi mano žodžiai pralėkė pro jį be atgarsio.

Gal po dviejų metų, kai St. Santvaras pasirodė mūsų tarpe, visas būrys solistų, priešaky su dirigentu M. Bukša ir teatro kalbos prižiūrėtoju J. Talmantu, taisėm Puccini "Bohemos" vertimą, kurį buvo daręs J. Tallat-Kelpša, o vėliau raudonu rašalu taisė St. Šimkus. Abiejų vertėjų darbas buvo nepadainuojamas. Vargom dvi savaites, o dar nebuvom perlipę pirmojo veiksmo. Tada, berods, Stasys Sodėika ir tarė, kad reikėtų mums pakviesti St. Santvarą, kuris moka eliotuoti ir moka italų

kalbą. M. Bukša pasiūlymą priėmė ir St. Santvaras buvo pakviestas. Per kitas dvi savaites jis išvertė beveik iš naujo visas svarbiausias Bohemos arijas ir ansamblius, taigi beveik visą operą. Jo darbą mūsų kolektyvas priėmė. Šitaip atsirado naujas operų vertėjas, kuris jau atrodė bus kompetentingas.

Iš tikro, St. Santvaras buvo bene pirmas, kuris bandė kurti muzikinę kalbą. Jis su žemai tišku užsispyrimu kovojo su visais mūsų kalbos nevokališkais garsais, o ypač su garsu "S", kurių mes, kaip didžiai senos kalbos paveldėtojai, turime apstą. Tas vertėjo ryžtas man buvo nesuprantamas, nors jo manymu, jo kelias buvęs tikras. Bet aš ir džiaugsmo turėdavau, kai repeticijų metu atsirasdavo proga paskyti du žodžius -- Stasys Santvaras -- kur iš karto suskamba penki "S"...

Enciklopedijos, sava ir svetimos, apie libretą kalba gana miglotai (itališkai libretto -- maža knyga, knygelė). Tai esąs dramatinis žanras, kurio specifinių bruožų randame ne vieną: muzikinė drama arba libretas esąs stipriai varžomas erdvės ir laiko, čia ypač reikalingas veiksmo kondensuotumas, tekstų taupumas, tekstų taikymas prie muzikinių formų, solinių monologų, chorų ir ansamblių (duetų, tercetų, kvartetų ir kt.) įjungimas į veiksmą, muzikinės kalbos specifika ir kt. Vieni žodžiai, libretas yra knygelė, bet jai statomi reikalavimai yra nemažesni kaip didelei knygai!

Tik enciklopedinėm žiniom pasirėmus, nelengva kalbėti apie Stasio Santvaro Daną. Jo libretą paskaičius, susidaro įspūdis, jog tai yra meistro darbas, darbas žmogaus, kuris šį specifinį literatūros žanrą nebloginai pažįsta. St. Santvaro tekstai sklandūs, muzikaliai, poetiški, kuriantys tą ar kitą dramatinę situaciją, kurių veikale randame giedrų ir lindų, linksmy ir apsiniaukusių. Veikėjų charakteriai, nors libretiškai schematiški, yra savaimingi žmonės, kuriems nestinga siekių ir gyvastingumo. Ir visi jie šioj dramoj turi darbo, žinoma daugiausia Dana ir Stasys, o greta jų Rimantė, Jonas ir Algirdas. Danos choras veikia kaip atskiras personažas, aiškiai regima, kad jis čia pašauktas ne koncertui rengti, nors Danos pirmame veiksmo jis ruošiasi Stanačiui kantatos premjerai. Danos finalas yra tragiškas, baigiamas Danos mirtimi ir Tėve mūsų parafrazė, bet, giliau į dramos mintį įsijautus, psichologiškai pagrįstas, prasmingas.

Pamėgę operos teatrą, truputį tą meną pažindami, be abejonės, suprantame, kad Santvaro-Gaidelio kūrinys yra tik medžiaga spektakliui. Jo pasisekimas, stipresnis ar blankesnis įspūdis, daug priklausys nuo Chicagos Lietuvių Operos kolektyvo -- dirigento, režisieriaus, chormeisterių, dainininko, baletmeisterio, solistų, choro ir net techninio personalo. Jei visi įsigyvens į naują operos veiklą, jei savo vaidmenyse pajęs atsiskleisti, Danos vaidinimas turės būti stipriai įspūdingas, nes, objektyviai į dalyką žiūrėdami, turim pripa-

(Nukelta į 6 psl.)

Vaidas iš Gaidelio operos "Dana" repeticijos. Operos choro narės ir rež. Petras Maželis. Z. Degučio nuotrauka

VIENIŠI PASAULIAI

Naujasis Alės Rūtos romanas "Vieniši pasauliai" užgriebia itin aktualią problemą -- naujųjų lietuvių ateivių ir jaunosios kartos susidūrimo bei nutolimo nuo lietuviybės. Jau bus 20 metų, kaip esame čia Amerikoje, ir per tą laiką bus atsiradusi jau čia ne viena tokia Griežė, kokią autorė pavaizduoja savo romane -- ne tik nutolstanti nuo lietuviybės, bet ir iš viso nuo tėvų.

Romano fabula paprasta. Damulė Raivedienė, kurios vyras Vytautas žuvo partizanu, gyvena su dviem mokykloms lankančiom dukrom Griežė ir Verute, uošviu Kastantu Raivedžiu, Amerikos didmiesčio pakraštyje įsigiję motelį. Tolimesnę veikalo eigą sudaro vyresniosios dukters tolimas nuo namų, nuo mokyklos (universiteto) šiaštuoniolikmetė slapta nebelanko galištisąpusmeti!), galop visiškai pasitraukimas iš namų, kol galų gale motinai švysteli viltis, kad, nebete kusi darbo "tavo negera dukte", kaip ji pati save vadina, turbūt vėl grįš į namus (kitai turėtų me reikalo su visiškai renegatišku, nebe lietuvišku charakteriu). Veiksmą paįvairina prof. Jurgūnas su savo Pilėnų idėja (nepasiduoti!), Jovita Tolvašaitė, Šiliūnas, Virbutas su lengvesne gyvenimo samprata. Raivedienė galop suranda apsiraminimo savo kaip dailininkės kūryboj.

Į dukters ir motinos konfliktą rašytoja yra įdėjusi nemažą dažą. Tačiau dukters neigiamas vaizdas išėjo žymiai ryškesnis. Motinai išlaviruoti iš galimų tragiškų situacijų (automobilio katastrofa, liga) padeda pati autorė pagal minėtą profesoriaus principą: nepasiduoti! Raivedienė yra daugiau pasyvus, kaip aktyvus, daugiau kenčiantis, kaip veikiantis charakteris. Dėl to ir pats romanas yra "taikus", be kokios tragiškos išeigos.

Bet kartu jis ir nesprendžia pačios pagrindinės problemos -- vaikų nutolimo nuo tėvų, nuo lietuviybės. Ar čia kaltos naujos aplinkybės, nauji laikai, amerikinė mokykla? Kur to nutolimo priežastys? Iš romano jų kaip ir nematyti. Duktė, rodos, buvo auklėjama pavyzdinai nuo mažumės -- buvo skautuose, lietuviškose organizacijose, lietuviškoj mokykloj. Nutolimas prasidėjo su bėgtančiu amžium, su "savištovaus" gyvenimo ir iškreiptos "laisvės" samprata: darau, ką noriu! (viena iš demokratinio "raškažiaus" apraiškų, būdingų nūn ir amerikiniam jaunimui aplamai, pasiryžusiam net mokyklų santvarką apverst aukštyn kojom). Tai mandriajai mūsų aš-

tuoniolikienei net ir barzdotieji ilgaplaukiai (popiški "hipiai") esą jos "draugai" (kol pagaliau vieną dieną virst gal ir politiniais "draugais", nuo kurių rankos žuvo jos pačios tėvas).

Radus nutolimo priežastis, motinai nebebūtų sunku dukrą pasikreipti rūpima ir norima linkme -- išgelbėti sau ir lietuviųbei. Kitaip reiktų spėti, kad tos dukters charakteris adversiškas iš esmės viskam, kas surišta ne tik su lietuviųbe, bet ir su visa namų aplinka. Šiaip ar taip, jos pavaizdavimas yra kiek perdėtas, kiek per daug pastūmėtas į neigiamą pusę. Ypač atsimenant autorės simpatijas motinai ankstesniuose jos romanuose.

Lengvas pasakojimo stilius, gyvi dialogai, kai kur pagautos gan gyvenimiškos scenos romaną daro mieliai skaitomą, patrauklų. Gal vietom būtų kiek per daug patęstas pafilosofavimas, kur veikiau lauktum veiksmo, kaip aprašymo. Plaukdamas daugiau ramia srove, neduodamas stipresnių konfliktų įtampos, romanas lieka kaip ir be atomazgos: lauktum kas toliau nutiko su ta iš namų pabėgusia dukrele. Gal būtų rašytoja kitame tome duos atsakymą.

Nesitenkindamas vien neigiamais charakteriais, kiek jie susiję su lietuviybės išlaikymo problema mūsų jaunoj kartoj, skaitytojas gal lauktų ir teigiamo pavaizdavimo: parodymo, sakysim, didvyriško mūsų jaunosios kartos atstovo ar atstovės, kurie ir svetimojoje jūroje lieka iš tikimi lietuviųbei. O jų tikrųjų gyvenime dar yra apščiai, ir visai nemanytume, kad neigiamieji jau yra nugalėję teigiamuosius. Ir nebūtinai toks romanas turėtų būti à la Tiesiu keliu, kur neigimas taškas į tašką "atitaisytas" teigimu.

(Alė Rūta. Vieniši pasauliai; romanas. Chicago, Lietuviškos Knygos Klubas, 1968. 265 p. Viršelis P. Jurkaus. Kaina 3.50)

A. Rimtenis

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Kanados lituanistinių mokyklų mokytojų suvažiavimo prezidiumas. Iš kairės: L. Nakrošienė, V. Kuprevičiūtė, seselė Margarita ir Mile-
ris, S. Dabkaus nuotrauka

Kanados lituanistinių mokyklų mokytojų suvažiavimas

Kovo 28 d. Toronte bu-
vo suvažiavę Kanados li-
tuanistinių mokyklų mo-

kytojai svarstyti ir išsi-
aiškinti įvairias mūsų
išeivijos gyvenime iški-

J. Juknevičienė, viešnia iš Chicagos, diskutuoja su KLB Krašto
Valdybos švietimo vadovu L. Tamošausku. S. Dabkaus nuotrauka

APIE STASĮ SANTVARĄ...

(Atkelta iš 5 psl.)

Žinti, kad Julius Gaidelis ir Sta-
sys Santvaras savo menuose
nėra naujokai.

Belaukiant Danos premjeros,
pavarčius lietuvišką periodiką,
tenka aptikti keistų disonansų,
išankstinio operos kritikavimo
balsų. Tą reiškini pastebėjo ir
akcentavo Danos rež. Petras
Maželis, Saulė Jautokaitė ir Al-
fonsas Nakas. Ką gi tokiems
"balsams" galėtum pasakyti?
Mums rodosi, juose po truputį
visko yra: emigrantinio gyvenimo
nesveikatos, žmogaus silp-
numų, nesupratimo ir papras-
to priekabiavimo. Aišku, žmo-
gus turi teisę šnekėti ir savo
nuomones reikšti, tik, deja, tas
nereiškia, kad kiekvienu atveju
jo kalbos nėra išmintingos...

Nueikim ar nuvažiuokim nors
į vieną Danos spektaklį (kas ga-
lim, ir į du), pažinėkim, pa-
bandykim į veiklą įsijauti, o
tuomet ir mūsų kalbos turės
kiek tvirtesnį pamatą. Bet ir
tada nenorėkim, kad opera Da-
na visiems vienodai patiktų. Bus
tokių žiūrovų, kurie žavės, bus
ir tokių, kurių veiklas nepajęs
sušildyti. Tačiau vienas daly-
kas, kaip aukščiau sakėm, jau
dabar aiškus: Santvaro-Gaide-
lio Danos atsiradimas ir jos
statymas scenoje yra ne tik re-
tas, bet ir didelis įvykis išeivijos
lietuvių kultūriniam gyvenime.

Kol rašytojai ir kompozitoriai
kuria, kol jie dirba, dar vis ga-
lim vieno ir kito jų kūrinio su-
laukti. Bus labai sejuoku ir ny-
ku, kai jie padės savo plunksnas
rūdimis graužti. Sėdėvrai, geri
meno veikalai, gimsta tik tuo-
met, kai dirbama, o ne tada, kai
tylima. Gaidelio-Santvaro "due-
tas", kaip turėjom progą įsitikin-
ti, yra darnus ir stiprus, jie, ar-
timai bendradarbiaudami, jau
sukūrė tris stambius veikalus
-- Kantatą apie Lietuvą, kanta-
tą Kovotojus ir 3 v. operą Da-
ną. Jeigu tas duetas nutriltų, ži-
noma, mūsų kultūrinio gyvenimo
vyksmas dėl to nesustotų,
bet ar tai būtų laimėjimas --
reikėtų labai, net labai rimtai
suabejoti.

Baigdami keletą pastraipų
apie Danos libreto autorių St.
Santvarą, linkime jam to darbš-
tumo, kuriuo iki šiol jis buvo
gyvas. Dideliu nuširdumu svei-
kiname Chicagos Lietuvių Ope-
rą, netrukus uždegiančią sce-
nos prožektorius Danos dramai
apšviesti. (vq)

usias auklėjimo bei švie-
timo problemas. Suvažia-
vimas pradėtas Tėvo
Ambrozijaus invokacija. Kanados Lietuvių Bend-
ruomenės krašto valdy-
bos švietimo vadovas L.
Tamošauskas savo ižan-
giniame žodyje nusakė
akis. Aiškiai esą paste-
bima, kad į mokyklas at-
eina vis mažiau vaikų
mokančių lietuviškai kal-
bėti. Reikėtų vaikus į mo-
kyklą paimti suka-
jams bent 4 metus ir
įvesti pasikalbėjimus lei-
džiant reikštis vaikų ini-
ciatyvai.

Į prezidiumą suvažia-
vimui pravesti buvo pa-

kvieisti mokytojas Mile-
ris iš Hamiltono ir se-
selė Margarita iš Mon-
trelio. Sekretoriatan--
L. Nakrošienė ir V. Kup-
revičiūtė iš Toronto.

Suvažiavimą žodžiu
sveikino gen. konsulas
dr. J. Žmuidzinas, iškel-
damas gyvybinius moky-
tojų rūpesčius kylančius
iš lietuviškos širdies.
Prisimindamas Lietu-
vos Unijos laikus su len-
kais, nusakė to meto mū-
sų dvasios didikų reikš-
mę, kurie gynė Lietuvos
nepriklausomumą per-
duodami būsimoms kar-
toms laisvės idėją. Taip
esą ir šiandien. Mūsų li-
tuanistai mokytojai yra
tikri dvasios didikai. Jų
atlikti darbai yra tos ne-
gėstančios dorybės, ku-
riomis iš amžių kilo ir li-
ko gyva bei kūrybinga lie-
tuvų tauta. PLB Valdy-
bos ir Švietimo Tarybos
vardu sveikinimo žodį
tarė A. Rinkūnas pabrėž-
damas, kad ypatingai po
Pasaulio Lietuvių Bend-
ruomenės pastarojo Sei-
mo šiais švietimo ir šei-
mos metais prožektoriaus
yra atkreiptas į mo-
kytojus. Tad jie turi tai
justi ir ryžtis, kad būtų
ko daugiausiai padary-
ta. Amerikos Švietimo
Tarybos ir Mokytojų So-
gos vardu sveikino vieš-
nia iš Chicagos J. Juk-
nevičienė. Buvo perskai-
tytas Kunigų Vienybės
pirmininko prel. Tada-
rausko raštu gautas svei-
kinimas.

Su dideliu susidomė-
jimu buvo išklausyta J.
Juknevičienės paskaita
apie pamokų pravedimą
parengiamajame skyriu-
je. Prelegentė savopas-
kaitai pailiustruoti at-
sivežė ir parodė dauge-
lį pačių auklėtinų paga-
mintų darbų pamokų me-
tu. Kaip matyt, paskaiti-
ninkei rūpėjo duoti vaiz-
das kaip yra dirbama su
vaizdingomis priemonė-
mis. Pati jos mokykla
montesorinė, ugdomi vai-
kuose reikalingus jude-
sius bei išvidinę disci-
pliną. Paskaita buvo pa-

Kanados lituanistinių mokyklų mokytojų suvažiavimo, įvykusio ko-
vo 22 d. Prisikėlimo paapijos patalpose, dalis dalyvių. S. Dabkaus nuotrauka

Padėkit iki 10-tos Pelnysit nuo 1-mos

Reguliariai taupymų padėliai gauti iki
balandžio 10-tos, ir išlaikyti pilną ket-
virtį, uždirbs nuošimtį nuo balandžio
1-mos. Nuošimtis priskaitomas kas pus-
metį.

Society NATIONAL BANK
OF CLEVELAND

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

New Yorke vykusį clevelandiečio dail. Rimo Laniausko tapybos darbų parodą susilaukė didelio pa-
sisekimo ir dailininkas paliko nemažai paveikslų. Viršuje: Darbininko redaktorius, dailininkas ir rašy-
tojas Paulius Jurkus (dešinėje) kalba atidarant parodą. Apačioje: dailininko tėvas Simas Laniauskas,
(viduryje) nuvykęs į sūnaus parodą, susitiko su seniai matytais pažįstamais šileikiais ir Penikais,
V. Maželio nuotrauka

ilustruota skaidrėmis.

Toliau sekė B. Krišk-
čiūnienės paskaita apie
mokymo problemas. Pre-
legentė savo išsamiai pa-
ruoštoje paskaitoje iškėlė
visą eilę praktiškų san-
tykiuose su mokiniais
klausimų ir nusmaigstė
gaires rodančias sekmin
gesnius kelius į vaiko
sielą. Jinai paneigė prie-
vartą, baimę ir pataika-
vimą mokymo - auklėji-
mo darbe. Kaip geras
savybes iškėlė aišku-
mą, mokytojo tinkamą pa-
siruošimą, teisingumą,
pasitikėjimą bei išvidinę
discipliną leidžiant
vaikui vystytis jo paties
būdu.

Paskaitą apie besky-
rinę sistemą, kaip indi-
vidualinio ir kolektyvi-
nio mokymo sintezę
skaitė A. Rinkūnas. Pre-
legentas padaręs trumpą
švietimo apžvalgą per-
ėjo prie tiesioginės sa-
vo temos nagrinėjimo.
Imdamas vaiką centru,
pažymėjo jo subrendi-
mą ir pabrėžė, kad jam
mokykloje būtų sudary-
tos sąlygos jaustis lai-
mingu. Davęs daugelį pa-
vyzdžių ir plačiau supa-
žindinęs su beskyrine

mokykla, nurodė gausų
būrį įvairių mokslo prie-
monių, kuriomis reko-
mendavo pasinaudoti ir
mūsų lituanistinėms mo-
kykloms. Priėjęs prie
savų patalpų lituanisti-
nėms mokykloms klausi-
mo, paskaitininkas iš-
reiškė dejonę, kad šalia
daugelio kitų pastatų,
bažnyčių bei paminklų,
mes nepastatėme nė vie-
nos lietuviškos mokyk-
los.

Po kiekvienos paskai-
tos atskirai vyko disku-
sijos, kuriose dalyvavo
visa eilė mokytojų.

Mokyklų veiklą liečian-
čiuose pranešimuose iš-
ryškėjo mokytojų sutin-
kami sunkumai ir pastan-
gos juos nugalėti. Visų
pasisakymus ir mintis

peržvelgus, ryškiai vi-
sur buvo matomas moky-
tojų negėstantis idealiz-
mas ir didelis pasišven-
timas ruošiant naujus
Lietuvai dvasios didi-
kus, kurie vyresnie-
siems mokykloms perims
tautos laisvės ir valsty-
bės nepriklausomybės
idealų gynimą. Po padė-
kos žodžio suvažiavimas
baigtas Tautos Himnu.
(pb)

HELP WANTED MALE

EXPERIENCED
TURRET LATHE OPERATORS
Needed for fast growing middle sized
company. Top rates. All fringes. Steady
non-seasonal employment.
Contact Personnel Manager
PLYES INDUSTRIES INC.
28990 Wixom Rd., Wixom, Mich.
An Equal Opportunity Employer
(26-28)

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE.
Viršelio aplankas Algio Muliolio. Iliustracijos tekste
Vidos Stankuvienės. Knyga 444 puslapių, kaina 5 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire
žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai antkapis jų
nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

"Tai tikrai brangus antkapis, pastatytas tautos
kankiniams vienos kankinės, kuriai likimas lei-
dė išlikti gyvai, kad liudyti visam laisvajam pasauliui
apie baisiąją XX amžiaus vergijos imperiją ir pa-
vergtųjų dalį. Ta knyga buvo jau seniai laukiama.
Nors autorė savo pergyvenimus yra dalimis apra-
šiusi viename ir kitame Amerikos lietuvių laikraš-
tyje, tačiau jokios paskiros dalys negali atstoti visos
knygoje atvaizduotos pilnumo" — rašo Naujienos.

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:
..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose"
(paprastais viršeliais su aplanku), kaina 5 dol.

Mano adresas:
(pavardė ir vardas)
.....
(namo numeris ir gatvė)
.....
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

DR. A. GERUČIO MISIJA CLEVELANDE PASEKMINGA

Sekmadienį, kovo 30 d., clevelandiečiai turėjo progą susipažinti su svečiu iš Šveicarijos, anglų knygos "LITHUANIA" redaktoriu, dr. A. Geručiu. Lietuvos Nepriklausomybės Fondas, kuris tą knygą išleido čia Amerikoje, pakvietė dr. Gerutį lankytis ir dalyvauti tos knygos pristatyme visuomenei mūsų stambesnėse kolonijose. Jis jau buvo atlikęs tai New Yorke, Bostone, ir toliau lankysis dar kitur.

Dr. Gerutis, teisių daktaro laipsniu, visą savo gyvenimą pašventė Lietuvai ir daug pastangų įdėjo diplomatinėje tarnyboje ir istorijos srityje.

Dr. Gerutis ne svetimas Clevelandui ir Dirvai, per dešimtmečius. Kai 1928 metais mudu su žmona lankėmės Lietuvoje, Klaipėdos gubernatorijoje svečiuodamiesi susipažinom su juo, tada spaudos referento pareigose. Jis seniau parašydavo Dirvai ir po to kai iš Lietuvos išvyko tarnybos ir mokslo reikalais į užsienį.

Dabar, antro kartu lankdamasis Clevelande po 12 metų, atsilankęs Dirvos redakcijoje, svečių knygoje įrašė:

"Kaip senas Dirvos šios bendradarbis linkiu geriausia pasisekimo. Bendras visų mūsų darbas — Lietuvos vadavimas — mus jungia. Dr. A. Gerutis."

Dr. Geručiu priėmimą ir pagerimą surengė Lietuvos Nepriklausomybės Fondo Clevelando įgaliotinis dr. V. L. Ramanauskas su ALT S-gos skyriaus talka; skyriaus pirmininkas yra J. Nasvytis. Pobūvis įvyko Crystal Tower salėje. Dalyvavo virš 100 rinktinės mūsų inteligentijos. Gražu tai, kad ta proga apie 40 vietinių užsisakė sau po knygą "Lithuania".

Programą pradėjo dr. V. Ramanauskas, vedė pasikeičiant su p. J. Nasvyčiu. Pirminis kalbėtojas, kuris taip pat daug prisidėjo tos knygos paruošimui, buvo mūsų vietinis dr. J. Jakštas.

Dr. Geručio kalba buvo platesnėje prasme mūsų darbo ir pastangų linkmėje; smulkiau nušvietė vieną didelį pavojų mūsų tautai, į kurį mes čia maža dėmesio dedam — tai sovietų, komunistų ir rusų pastangos naikinti savo pajungtas tautas ir lietuvius, dar arčiau negu tai darė per ilgus laikus rusai carai.

Dr. A. Gerutis, Lietuvos pasiuntinys Šveicarijoje, patarėjas ir veikalo Lithuania redaktorius (dešinėje), Clevelande buvo dr. V. L. Ramanauskas ir ponios svečių, Dr. V. L. Ramanauskas yra ilgametis Lietuvos Nepriklausomybės Fondo įgaliotinis Clevelande, daug prisidėjęs prie veikalo Lithuania išleidimo. J. Carlos nuotrauka

Po programos buvo draugiškos vaišės, kurias suruošė ALT S-gos skyriaus valdybos nariai Vl. Blinstrubas ir V. Stuogis.

Dr. Gerutis savo Clevelande viešėjimo metu buvo dr. ir ponios Ramanauskų svečias. Iš čia su daktaru išvažiavo į Milwaukee, Wis., Velykoms. Ten gyvena dr. Geručio sesuo, ir ten studijuoja universitete dr. Ramanausko sūnus.

K. S. Karpis

• **Teresė ir Juozas Gaškai**, gyv. Chicagoje, šiuo metu vieši Clevelande pas Nijolę ir Vytą Andriušaičius.

• **Lietuvaitė nori darbo** privačiuose namuose, paskromis dienomis, ne visą savaitę. Kreiptis: Marytė Petruškevičiūtė, 6512 Superior Ave. Telef. 391-7588.

• **Velykų šokiai** įvyks balandžio 6 d., 7:30 vakare, Čiurlionio Ansamblio Namuose. Visi studentai ir jų draugai kviečiami pasilinksinti ir pašokti. Bus vaišės ir orkestras. Ruošia Clevelando Lietuvių Studentų Sąjunga.

• **Parduodamas gautas iš Lietuvos** pasiūtas labai gražus (dangiškos spalvos) tautinis kostiumas.

Dėl kainos ir apžiūrėjimo teirautis telef.: EX 1-6125 arba UT 1-2866. (24-27)

• **Prieš atnaujinami savo namų ar automobilių draudimus**, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Su pavasario paukščiais skrenda... Grandinėlės šokėjai Gintautas Neimanas ir Paulius Alšėnas.

GRANDINĖLĖS NAUJA PROGRAMA

Grandinėlė, per žiemą paruošusi visą eilę naujų šokių, dalį jų parodys pirmą kartą Vyskupo Valančiaus Litanistinės Mokyklos baliuje balandžio mėn. 12 d. Clevelande.

Juose atsispindi vestuvinė mintis. Jaunoji dėvės, specialiai šiai programai p. Aldonos Vaitonienės išsustais vestuviniams rūbais, 12 juostų riš jaunųjų rankas. Nauji mergaičių rūbai puoš programos galą. Tai bus trumpas žvilgsnis į naujai pertvarkytą pilną programą, kurią Grandinėlė rodyt balandžio mėnesyje Baltimore, Londone ir Hamiltone.

PASINAUDOKIT CTS AUTOBUSAIS EKSKURSIJOMIS

Kas vasarą, Cleveland Transit System rengia išvažiavimus į idomesnes ir istorines vietas.

Pirmutinis važiavimas, kaip praneša E. C. Krueger, CTS reikalų vedėjas, bus į

garsų pavasarinį Geauga apskrities Klevų Sulos festivalį, Chardon, Ohio, šeštadienį, balandžio 12 d.

Autobusai važiuoja iš Public Square tarp 10:30 ir 11 val. ryto, o paskutinis atgal autobusas išvyks iš Chardon 5:30 val. po pietų.

Bilietus šiai kelionei reikia įsigyti iš anksto, kaina \$2.50 suaugusiems, vaikams žemiau 15 m. amžiaus tik \$1.50. Bilietai gaunami CTS informacijos stotyje miesto centre ir Fun Tours, CTS, 1404 East 9th Street, Cleveland, Ohio 44114.

Chardon miestas pagarsėjęs klevų sula ir kas pavasarį miesto centre rengia sulos festivalį su kitokiomis tos dienos įvairenybėmis.

Po to, kitomis savaitėmis 1969 metų vasarą numatyta kelionė į Kingwood Gardens Mansfield; į Schoenbrunn kaimą prie New Philadelphia; į Mohican State Park prie Loudonville; į Madison "Senų Laikų" iškylą; į Ohio valstijos parodą Columbus mieste; į Vynuogių JAMBoree Genevoje; į Ohio šveicarų festivalį ir t.t.

TRAGIŠKAI ŽUVĘS VYTAUTAS RAULINAITIS ĮAMŽINTAS LIETUVIŲ FONDE

Praeitais metais Clevelando lietuvius sukrėtė skaudi žinia tragiškai žuvus Vytautui Raulinaičiui.

Vytautas clevelandiečiams buvo gerai žinomas ir kaip žmogus ir kaip taurus lietuvis, niekam neatsisakantis ateiti į pagalbą kaip dainos taip ir dailės mene. Ypač tai jautė Čiurlionio Ansamblis, Clevelando Oktetas, dailės parodų rengėjai ir daugelis lietuvių organizacijų.

Už visą tai clevelandiečiai jo nepamiršo ir atsidėkodami jo vaikams įsteigė "mokslo fondą", o paskuti-

BILJETAI JAU PARDUODAMI

METROPOLITAN OPERA

APRIL 28 THRU MAY 3 IN CLEVELAND PUBLIC AUDITORIUM

Apr. 28, Eve.: IL TROVATORE May 2, Eve.: ADRIANA LECOUVREUR
Apr. 29, Eve.: LA BOHEME May 3, Mat.: BARBER OF SEVILLE
Apr. 30, Eve.: RIGOLETTO May 3, Eve.: FAUST
May 1, Eve.: ROSENKAVALLER
PRICES: \$2.50, \$3.50, \$4.50, \$5.50, \$6.50, \$7, \$9, \$10, \$11, \$15 (No Tax)
Tickets Available for All Operas—Not All Prices for Some Operas.
BOX OFFICE: Broadview Savings & Loan Lobby, 299 Euclid Ave.—Phone 621-8897
Open 9:30 A.M.-5:30 P.M. Librettos on Sale Knabe Piano Used Exclusively

AVALON GULF SERVICE

Former location "VIC'S GULF SERVICE"

Across from St. George's CHURCH, Superior Ave.

NOW at EUCLID NEAR GREEN RD.

18127 Euclid Ave. 531-9767

niu laiku žuvusį Vytautą, jo atminimui, įamžino Lietuvių Fonde su pradiniu įnašu 110 dol. sekantys clevelandiečiai:

Čiurlionio Ansamblis, V. Stankauskas, A. ir O. Mikulskiai, O. ir J. Mikonai, A. Puškoriūtė, P. Milašius, dr. A. Butkus, Edv. ir J. Stepai, J. Kaklauskas, J. Balbatas, G. ir R. Kudukiai, V. Valdukaitis, J. Stimburys, J. Stempužis, K. Žiedonis, F. ir E. Eidimtai.

Kas norėtų Vytauto Raulinaičio atminimui įnašą Lietuvių Fonde padidinti, auką prašome siųsti L. F. vykd. vicepirm. A. Rėklaičiui — 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629 arba įteikti F. Eidimtui — 18220 Landseer Rd., Cleveland, Ohio 44119.

F. Eidimtas

Maintenance MECHANICS

Permanent openings on second shift for mechanics who will be responsible for trouble shooting, repair and adjustments on all types of production equipment.

These are permanent positions which offer competitive rates and benefits in addition to excellent working conditions and an opportunity to grow with one of Holland's newest and most modern manufacturing plants.

Candidates should have at least 2 years of mechanical experience.

BEECHNUT, INC.

635 E. 48th St.
Holland, Mich
396-1411

An Equal Opportunity Employer
A Plans for Progress Company

1ST CLASS SKILLED
TOOL AND DIE MAKERS
ENGINE LATHE OPERATOR,
MILLING MACHINE OPERATOR
MOULD MAKERS, NUMERICAL
CONTROL MACHINE OPERATORS.
Must have job shop experience be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance.
Godd wages, fringe benefits.
ORT TOOL & DIE CORP.
6555 S. Dixie Highway, Erie, Mich
313 — 242-9553
(26-32)

FEMALE

WANTED
EXPERIENCED
SEWING MACHINE OPERATORS
Preferred, will train.
Steady work for qualified help.
CHALFANT SEWING FABRICATORS
11525 Madison
Cleveland, Ohio
(22-31)

OPPORTUNITIES FOR REGISTERED NURSES

Full and part time, all areas. Afternoon and night shifts. Excellent starting salary and shifts premium.

ALSO

RN SUPERVISOR

Top starting salary for R.N. with supervisory experience for night shift, 11 p.m. to 7:30 a.m. Progressive supervisory experience for night benefit program including Life, A. D. & D. and disability insurance, Blue Cross, retirement, sick leave, paid holidays and vacations. Apply Personnel Dept. Saginaw Osteopathic Hospital, 515 N. Michigan, Saginaw, Mich. (20-29)

SEWERS

Ladies dresses and sportswear. Excellent working conditions. Excellent piecework rates.

HEMMERS

SEWERS

SPECIAL MACHINES

Marian Sue

1239 W. 9th St. 771-3633
Cleveland, Ohio
(25-31)

MALE

DRAFTSMAN

Several years of detailing and minor layouts experience required on special machinery and conveyor type equipment. Full range of benefits and excellent working conditions.

PERSONNEL OFFICE

THE UDYLLITE CORP.
21441 HOOVER
WARREN, MICHIGAN

Equal Opportunity Employer
(27-33)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

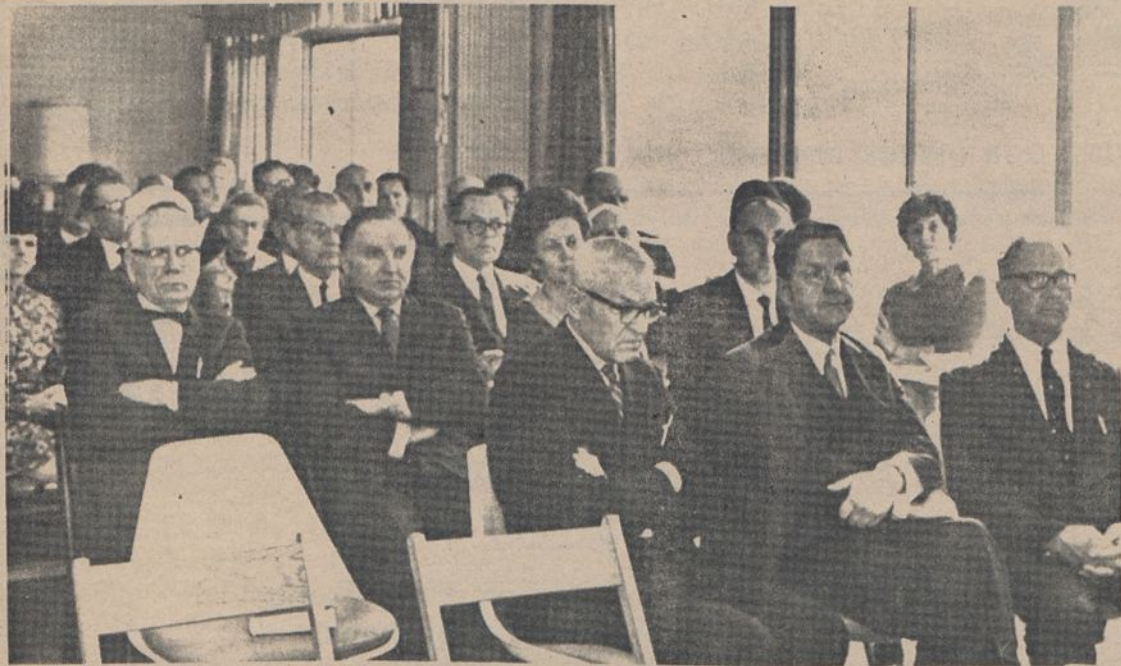
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pagaidujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITE į mūsų vienintelę Chicagoje lietuvių įstaigą, turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš Chicago į Lietuvą.

Vadėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

Dalis clevelandiečių svečių, praeitą sekmadienį susirinkusių į ištaltingą Crystal Tower patalpą 23-me aukšte, į veikalo Lithuania pristatymą ir jo redaktoriaus dr. A. Geručio pagerbimą. Pirmoje eilėje sėdi: veikalo Lithuania vienas autorių dr. J. Jakštas, veikalo redaktorius dr. A. Gerutis, ir PLB pirm. S. Barzdukas. J. Carlos nuotrauka

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

BRANGŪS SESĖS IR BROLIAI KRISTUJE

Kristaus mirties ir prisikėlimo šventės proga visus nuoširdžiai sveikinu. Norėčiau mintimi ir širdimi surasti ypatingai tuos, kuriuos slegia koks nors ypatingas sielos skausmas ar kančių kryžius. Šios dienos jums ypatingai teprima, kad ne vien džiaugsmas, o ir kančios yra trumpo laiko. Jeigu jos kentėtos pildant dangiškojo Tėvo valią, po jų seka prisikėlimas.

Visi gyvename laiką, kad Kristus per Bažnyčią pareiškė mums didelio pasitikėjimo, daugel būvusių drausmės reikalavimų palikdamas mūsų gerai valiai, visus šaukdamas į talką išganyti brolių sielas.

Kristaus mirties ir prisikėlimo šviesoje savaime kyla klausimas, kaip mes mirsime ir kelsimės: nugalėtojai ar nugalėtais. Mums duotoje laisvėje lengva pralaimėti dabartį ir amžinybę. Sąmonin-gam tačiau žmogui laisvėje yra lengviau daugiau laimėti savo ir kitų sielų labui.

Būdami laisvi Kristaus mums suteikta laisve ir per gyvenimą eikime ir iš mirusiųjų kelkime nugalėtojai: čia būdami Kristaus šviesos, o amžinybėje jo garbės dalininkais.

Visiems linkiu daug švento džiaugsmo, čia buvus ištikimais Kristaus draugais ir bendradarbiais linkiu garbingo prisikėlimo vilties.

Vyskupas Vincentas Brizgys

• "Vergijos Kryžkelio-se", Stefanijos Rūkienės atsiminimų I dalis, kietais viršeliais jau išparduota ir liko tik kartoniniuose viršeliuose — kaina 5 dol.

BALTIMORE

PAVASARIO ŠVENTĖ BALTIMORĖJE

"Grandinėle" "Grandinėle"! — pas mus dabar tik ir šneka apie ją. Nors jos būstinė Clevelande, tačiau vienas tos grandinės galas jau beveik Baltimorėje. Kur tik lietuvių daugiau susirenka — clevelandiško šokėjų sambūrio nuotraukos vis prieš akis.

Balandžio 19-ji žada čia būti išskirtine diena. Šalia tautinių šokių vakaro tą savaitgalį savo veiklai ap-svarstyti Baltimorės rinksis rytinio pakraščio liet. studentija. Vargu mūsų miestas bus kada matęs tiek organizuotos liet. jaunuomenės.

I šį pavasariškai spalvin-gą ir jaunatviškai gaivinan-tį saskrydį kviečiame tau-tiečius iš Washingtono, Philadelphia, New Jersey ir kitų vietų.

Baltimorės Liet. Bendruomenės ir Taut. S-gos pastangomis studentams ir "Grandinėlės" šokėjams sudarytos sąlygos pabendrauti, kartu pramogauti ir vaišintis. Tikimės, jog šis susitikimas vietinį ir tolimesnių vietų liet. atžalyną sujungs stipresniu ryšiu ir paskatins bendroms pastangoms tautinio ir kultūrinio darbo srityse.

Kas dar nėra matęs di-dingų liet. šokių švenčių Chicagoje, turės progos to-kį reginį, kad ir mažesnės apimties, pamatyti Baltimorėje. Rengėjai žada pa-sirūpinti, kad niekas nenuo-bodžiautų, bus apšviesti mu-

• Angelė Dziakonienė, iš Rochesterio, prie velykinių margučių, kuriuos ji išmargino skutinėdama.

zikos (gros dvi kapelos) ir visokių vaišių. Išvykdamo namo, svečiai išsiveis gražių išpūdžių, naujų pažinčių ir gal net laimikį rankoje, nes laimėjimuose galės pabandyti savo laimę.

Balandžio 19 d. visi keliai baigiasi ties Baltimorės Lietuvių Tautinio Namo slenkstį! (sm)

SOCIAL SECURITY PRANESIMAS APIE MEDICARE

Beveik kiekvienas 65 metų ar daugiau, turi teisę į sveikatos apdraudą sulyg A arba B patvarkymų Medicare taisyklėse.

A dalyje, apdraudžiama ligoninės atveju, padeda apmokėti už aptarnavimą, kuomet asmuo serga ligoninėje ar namie ir gauna dalį atlyginimų iš naminės apdraudos.

Veik kiekvienas, kuriam prieš 1968 m. suėjo 65 metai, gali apsidrausti nors ir nedirbo darbo, kurį apima social security. Asmenims,

Balzeko muziejuje Chicagoje buvo suruošta prof. Adomo Varno karikatūrų ir žaržų paroda, kurioje ne vienas lengvai galėjo atpažinti ir prisiminti mūsų žymiuosius veikėjus. Taip pat buvo išstatyti keli tapybos darbai. Prof. dailininkas Adomas Varnas, kuris pradėjo 91 metus, nuotraukoje su parodos lankytojais, L. Mureliu, J. Kasakaitiu, S. Balzoku jr. ir A. Laucevičium.

kuriems suėjo 65 metai po to laiko, reikalinga turėti įdėta nors dalis darbo laiko sulyg social security taisyklėmis.

Medikalė apdrauda, Medicare dalis B, apmoka dalinai ir gydytojo pagalbą ir kitas kai kurias su gydymu susijusias išlaidas.

Veik kiekvienas kuriam suėjo 65 metai ar daugiau gali įsijungti į tą apdraudą ir už tai iš jo imama po \$4 mėnesiui. Tiek pat sumoka ir valdžia iš savo pusės.

Norėdami susipažinti su Medicare apdrauda, kreipkitės į savo artimiausį vietinį Social Security skyrių.

CHICAGO

• Lietuviai televizijoje. Chicagoje veikianti ir vienišė lietuviška televizijos programa JAV-se, savo veiklos trečiosioms metinėms atžymėti ir rėmėjus pagerbti, gegužės 24 d. Chicagoje, Jaunimo Centro patalpose, rengia didelį — sukaktuvinį banketą-balių.

Meninę programą atliks iškiliausios mūsų meninės pajėgos.

DETROIT

NAUJA LB APYLINKĖS VALDYBA

LB Detroito apylinkės valdyba š. m. kovo 16 d. posėdy pasiskirstė pareigomis: pirmininkas — inž. Jonas Gaižutis, vicepirm. — kun. Alfonsas Babonas, protokolo šefas — sekr. Leonardas Petronis, ižd. — Ste-pas Smalinskas, anglų kalba sekr. — Ona Valatkienė, finansų sekr. — Leonardas Šulcas, švietimo vadovas —

Vytautas Petrulis, jaunimo vadovas — Jurgis Jurgutis, informacijos vadovas — Vladas Selenis, parengimų vadovas — Rimas Korsakas, kultūros reikalų vadovas — dr. Kęstutis Keblys.

Kandidatai: Petras Griškelis ir Leopoldas Heinin-gas.

Kontrolės komisija: Algis Rugienius, Antanas Zaprackas, Juozas Racevičius ir Vladas Staškus — kandidatas.

Kovo 9 d. susirinkime, renkant LB Detroito Apylinkės valdybą dalyvavo 90 asmenų. Susirinkimui pirmininkavo Pranas Zaranka ir sekretoriavo Danutė Jan-kienė.

Nutarta pagarsinti, kad visos draugijos ir organizacijos užpildytų Tarptautiniame Institute gaunamas anglų kalba blankus ir skubiausiu laiku juos grąžinti.

Kiekviena organizacija blankus turi užpildyti. Wayne universitetas su federalinės valdžios pinigine pagalba ryžosi išspausdinti tautybių istoriją Detroito. Dar tik 10% šiuo metu kalbamų blankus tėra užpildę. Paskubėkime savo pareigą atlikti. Nebus gražu jei šioje stambioje knygoje lietuvių kultūriniai ir tautiniai darbai, periodinė ir neperiodinė spauda, parapijos, šokių grupės, chorai, vaidybos rateliai ir kita lietuvių veikla būtų nutylėta. Kalti būsime mes, o ne kas kitas.

Blankai gaunami Tarptautiniame institute Detroito. Užpildžius reikia juos grąžinti Jonui Urbonui šiuo adresu: 1418 W. Elmwood, CLAWSON, MICH. 48017, telef. 585-1303.

V. Mingėla

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS
SUKAKTUVINIO SEIMO
1969 M. GEGUŽĖS MĖN. 30 IR 31 DIENOMIS
NEW YORKE, N. Y.
(ROOSEVELT HOTEL, MADISON & 45TH ST.)

DARBOTVARKĖ

Penktadienis, gegužės mėn. 30 d.

11:00-1:00 Registracija

1:00-2:30 Seimo atidarymas ir iškilmingas posėdis

1. Seimui rengti komiteto pirmininko žodis — Algirdas Budreckis;
2. Himnai;
3. ALT S-gos pirmininko žodis — Teodoras Blinstrubas;
4. Mirusiųjų pagerbimas — Vaclovas Mažeika;
5. S-gos nueitas kelias — Emilija Čekienė;
6. Steigiamojo seimo (1949) dalyvių pagerbi-mas — Mečys Valiukėnas;
7. Sveikinimai.

2:30-4:30 Darbo posėdis

1. Seimo prezidiumo sudarymas;
2. Darbo posėdžių darbotvarkės priėmimas;
3. Seimo komisijų sudarymas;
4. S-gos Valdybos pranešimas;
5. Revizijos komisijos pranešimas;
6. Diskusijos dėl pranešimų.

4:30-5:30 Pertrauka

5:30-7:30 Darbo posėdis

1. Lietuvos laisvinimo reikalai ir ALT Sąjunga — Eugenijus Bartkus;
2. Lietuvių Tautinio Sąjūdžio vadovybės pranešimas;
3. Pranešimas ALTO reikalais;
4. Pranešimas BALFO reikalais;
5. Diskusijos dėl pranešimų.

8:00 Pobūvis (kokteilis)

Šeštadienis, gegužės mėn. 31 d.

9:00-12:00 Darbo posėdis

1. Skyrių atstovų pranešimai;
2. Pranešimų apžvalga ir žvilgsnis į skyrių ateities veiklą — Antanas Diržys;
3. Diskusijos dėl bendros veiklos;
4. Įstatų keitimo projekto svarstymas ir priėmimas — Jonas Jurekūnas.

12:00- 1:00 Pertrauka

1:00- 3:00 Darbo posėdis

1. Mandatų komisijos pranešimas;
2. Nominacijos komisijos pranešimas;
3. Rinkimai:
 - a. S-gos pirmininko ir valdybos narių,
 - b. Tarybos narių,
 - c. Revizijos komisijos;
4. Nutarimų komisijos pranešimas;
5. Kiti klausimai, sumanymai;
6. Seimo uždarymas.

3:00- 6:00 Vilties Draugijos narių suvažiavimas

8:00 Meninė dalis ir banketas

ALT Sąjungos Pirmininkas
Teodoras Blinstrubas

Bronė Paplėnienė
Sąjungos Sekretorius

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!

4^{3/4}%

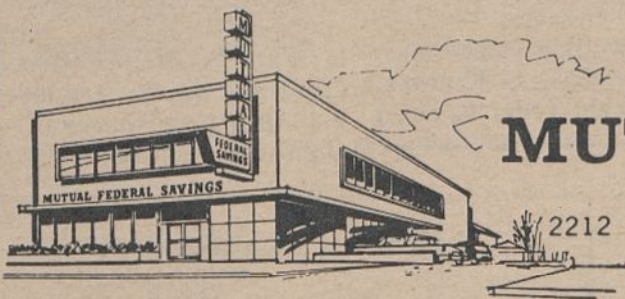
Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos.
(\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos.
(\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMĄ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerių ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

A + A

Brangiai motinai Lietuvoje mirus, dukras

ANTANINĄ PETRAITIENĘ,

SALOMĖJĄ JURGUTAVIČIENĘ

ir jų šeimas, nuoširdžiai užjaučiame

Jadvyga ir Edmundas
Čapkevičiai